Wymagania na poszczególne oceny do programu nauczania „Poznać przeszłość” historii dla klasy 3 liceum ogólnokształcącego i technikum – zakres podstawowy

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Ocena dopuszczająca Uczeń:	**Ocena dostateczna Uczeń:**	**Ocena dobra Uczeń:**	**Ocena bardzo dobra Uczeń:**	**Ocena celująca Uczeń:**
Rozdział I. Świat w drugiej połowie XIX wieku						
Od wojny krymskiej do zjednoczenia Włoch	• Wojna krymska i jej następstwa • Plany zjednoczenia Włoch • Wojna z Austrią i jej skutki • Zjednoczenie Włoch	– lokalizuje w czasie wojnę krymską (1853–1856), powstanie Królestwa Włoch (1861) – identyfikuje postać Giuseppe Garibaldiego – wymienia skutki wojny krymskiej – wymienia główne etapy jednoczenia Włoch	– stosuje pojęcia: *odwilż posewastopolska, risorgimento* – lokalizuje w czasie: przyłączenie Wenecji do Włoch (1866), przyłączenie Rzymu do Włoch (1870) – lokalizuje w czasie i przestrzeni wyprawę „tysiąca czerwonych koszul” (1860) – identyfikuje postacie: Wiktora Emanuela II, Camilla Cavoura – wyjaśnia, jaką rolę w procesie jednoczenia Włoch odegrał Piemont – opisuje proces jednoczenia Włoch	– stosuje pojęcie *panslawizm* – lokalizuje w czasie wojnę koalicji francusko-sardyńskiej z Austrią (1859) – lokalizuje w przestrzeni etapy jednoczenia Włoch – identyfikuje postacie: Mikołaja I, Aleksandra II – przedstawia przebieg wojny krymskiej – omawia politykę prowadzoną przez rząd Camilla Cavoura – wyjaśnia, dlaczego zjednoczenie Włoch można nazwać procesem oddolnym	– lokalizuje w czasie pokój w Paryżu (1856) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy pod Magentą i Solferino (1859) – lokalizuje w czasie i przestrzeni zdobycie Sewastopola (1855) – wyjaśnia, dlaczego wojna krymska może być uważana za koniec porządku wiedeńskiego – porównuje koncepcje zjednoczenia Włoch proponowane przez Giuseppe Garibaldiego i Camilla Cavoura – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Francja w procesie jednoczenia Włoch	– ocenia, jakie znaczenie dla sytuacji politycznej w Europie miała klęska Rosji w wojnie krymskiej – ocenia rolę Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldiego w jednoczeniu państwa włoskiego

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Zjednoczenie Niemiec	• Wielkie czy Małe Niemcy? • Związek Północnoniemiecki • Wojna z Francją i zjednoczenie Niemiec • Komuna Paryska	– stosuje pojęcie *zjednoczenie „krwią i żelazem”* – lokalizuje w czasie ustanowienie Cesarstwa Niemieckiego (I 1871) – identyfikuje postać Ottona von Bismarcka – wyjaśnia, na czym miał polegać proces jednoczenia Niemiec „krwią i żelazem” – wymienia wydarzenia, które składały się na proces jednoczenia Niemiec „krwią i żelazem”	– stosuje pojęcia: *Małe Niemcy, Wielkie Niemcy, Komuna Paryska* – lokalizuje w czasie: wojnę koalicji prusko-austriackiej z Danią (1864), wojnę prusko-austriacką (1866), wojnę francusko-pruską (1870) – identyfikuje postacie: Wilhelma I Hohenzollerna, Napoleona III – przedstawia przyczyny i skutki wojny Austrii z Prusami – omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej – opisuje, jakimi metodami Otto von Bismarck zdecydował się dokonać zjednoczenia Niemiec	– lokalizuje w czasie: utworzenie Niemieckiego Związku Celnego (1834), utworzenie Związku Północnoniemieckiego (1867), powstanie Austro-Węgier (1867), Komunę Paryską (III–V 1871) – lokalizuje w przestrzeni etapy jednoczenia Niemiec – przedstawia proces budowania potęgi gospodarczej i politycznej Prus w XIX w. – omawia przyczyny i skutki wojny Prus i Austrii z Danią – wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja Austrii i Prus w procesie jednoczenia państw niemieckich – wyjaśnia, dlaczego zjednoczenie Niemiec można nazwać procesem odgórnym	– lokalizuje w czasie: pokój w Pradze (1866), pokój we Frankfurcie (V 1871) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Sadową (1866), oblężenie i kapitulację Sedanu (1870) – identyfikuje postacie: Louisa Adolphe’a Thiersa, Franciszka Józefa I, Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla układu sił w Europie miało powstanie Cesarstwa Niemieckiego – wyjaśnia, na czym polegało rewolucyjne znaczenie Komuny Paryskiej – omawia różnice i podobieństwa w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec	– ocenia, która spośród wojen stoczonych przez Prusy była najważniejsza i najbardziej ryzykowna – ocenia politykę zjednoczeniową Ottona von Bismarcka
Stany Zjednoczone w XIX wieku	• Stany Zjednoczone i ich społeczeństwo • Wojna secesyjna • Skutki wojny secesyjnej	– lokalizuje w czasie wojnę secesyjną (1861–1865) – identyfikuje postać Abrahama Lincolna	– stosuje pojęcia: *demokraci, republikanie, secesja, wojna totalna* – lokalizuje w czasie: wybór Abrahama	– stosuje pojęcia: *izolacjonizm, abolicjonizm, taktyka spalonej ziemi* – lokalizuje w czasie: ogłoszenie doktryny	– lokalizuje w przestrzeni rozwój terytorialny USA w XIX w. – identyfikuje postać Jeffersona Davisa	– ocenia, jakie znaczenie dla Stanów Zjednoczonych miała wojna secesyjna

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	• Napływ ludności do USA • Budowa potęgi USA	– wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu wojny secesyjnej miało ogłoszenie dekretu o zniesieniu niewolnictwa	Lincolna na prezydenta USA (1860), zniesienie niewolnictwa w USA (1863) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Gettysburgiem (1863) – identyfikuje postacie: Ulyssesa Granta, Roberta Lee – wyjaśnia, jaki wpływ na gospodarkę i społeczeństwo miała migracja z Europy – omawia kwestię niewolnictwa i jej wpływ na konflikt między Północą a Południem – charakteryzuje polityczne, gospodarcze i społeczne skutki wojny secesyjnej	Monroego (1823), powstanie Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861) – lokalizuje w czasie i przestrzeni atak na Fort Sumter (1861) – identyfikuje postacie: Jamesa Monroego, Williama Shermana – przedstawia sytuację społeczną i gospodarczą w USA w pierwszej połowie XIX w. – wyjaśnia, na czym polegała polityka izolacjonizmu – przedstawia przebieg wojny secesyjnej	– porównuje potencjał gospodarczy, społeczny i polityczny obu stron konfliktu w wojnie secesyjnej – omawia skutki ekspansji terytorialnej Stanów Zjednoczonych – przedstawia sytuację rdzennej ludności Stanów Zjednoczonych w XIX w.	– ocenia, czym różniło się społeczeństwo Stanów Zjednoczonych od społeczeństw krajów europejskich – ocenia, jakie znaczenie dla Stanów Zjednoczonych miała wojna secesyjna
Ekspansja kolonialna	• Kolonializm w XIX wieku • Kolonizacja Afryki • Kolonializm w Azji • Następstwa kolonializmu	– stosuje pojęcia: *kolonializm, imperializm* – wymienia przyczyny ekspansji kolonialnej – wymienia skutki ekspansji kolonialnej – wyjaśnia, dlaczego dochodziło do konfliktów kolonialnych	– stosuje pojęcia: *metropolia, protektorat, eksterminacja* – lokalizuje w czasie: I wojnę opiumową (1839–1841), początek reformy Meiji (1868) – lokalizuje w przestrzeni zasięg imperiów kolonialnych mocarstw	– stosuje pojęcia: *dominium, półkolonia* – identyfikuje postać Cecila Rhodesa – lokalizuje w czasie powstanie tajpingów (1851–1864), powstanie sipajów (1857–1859), powstanie bokserów (1899–1901), I wojnę burską (1880–	– identyfikuje postacie: Mutsuhito, Ferdinanda de Lessepsa – lokalizuje w czasie: otwarcie Japonii (1854), otwarcie Kanału Sueskiego (1869), powstanie Mahdiego (1881–1899), konferencję berlińską (1885),	– ocenia postawy kolonizatorów wobec rdzennej ludności Afryki – ocenia skutki ekspansji kolonialnej w Afryce i Azji – ocenia znaczenie XIX-wiecznego kolonializmu dla metropolii i państw kolonizowanych

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			europejskich w Afryce i Azji – omawia ekonomiczne, polityczne, militarne, społeczne i kulturowe przyczyny ekspansji kolonialnej – wyjaśnia, dlaczego Japonia w przeciwieństwie do Chin nie uległa kolonizacji – przedstawia skutki rozwoju kolonializmu w XIX w. dla mieszkańców Europy i kolonizowanych kontynentów	1881), II wojnę burską (1899–1902) – opisuje proces kolonizacji Afryki przez Wielką Brytanię, Niemcy i Włochy – przedstawia przykłady konfliktów kolonialnych – omawia politykę mocarstw europejskich wobec Chin	– omawia przykłady oporu rdzennych ludów Afryki i Azji wobec kolonizatorów – wyjaśnia, jakie znaczenie miał Kanał Sueski dla polityki kolonialnej i imperialnej w XIX w. – omawia przykłady zbrodni kolonizatorów w Afryce	
Nowe ideologie i ruchy społeczne	• Demokratyzacja w Europie • Socjalizm i ruch robotniczy • Chrześcijańska demokracja i nacjonalizm • Ruch na rzecz równouprawnienia kobiet	– stosuje pojęcia: *demokratyzacja, antysemityzm, emancypacja* – lokalizuje w czasie przyznanie praw wyborczych kobietom w Polsce (1918) – wymienia nowe ideologie i ruchy społeczne, które powstały w pierwszej połowie XIX w. – wymienia postulaty ruchu emancypacyjnego kobiet	– stosuje pojęcia: *socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja, nacjonalizm, anarchizm* – lokalizuje w czasie: przyznanie powszechnego prawa wyborczego we Francji (1848), ogłoszenie Encykliki *Rerum novarum* (1891) – identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji	– stosuje pojęcia: *internacjonalizm, solidaryzm społeczny, sufrażystki, feminizm* – lokalizuje w czasie: powstanie I Międzynarodówki (1864), powstanie II Międzynarodówki (1889) – identyfikuje postać Eduarda Bernsteina – przedstawia okoliczności powstania ruchu robotniczego – omawia podstawy ideologiczne nacjonalizmu	– stosuje pojęcie *darwinizm społeczny* – lokalizuje w czasie powstanie pierwszej partii robotniczej (1869) – wyjaśnia, jaką rolę w ruchu robotniczym miała odgrywać I i II Międzynarodówka – wyjaśnia, jakie postulaty dzieliły anarchistów od socjalistów	– ocenia skutki demokratyzacji

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			– przedstawia najważniejsze postulaty ideologii socjaldemokratycznej, chrześcijańskiej demokracji, nacjonalizmu i anarchizmu	– wskazuje przykłady działań na rzecz równouprawnienia kobiet		
Życie w epoce wielkich przemian	• Rozwój nauki • Postęp techniczny • Zmiany ludnościowe • Pozytywizm • Nowe nurty w sztuce i architekturze • Kultura staje się masowa • Aktywny wypoczynek	– stosuje pojęcia: *urbanizacja, pozytywizm, impresjonizm, secesja* – identyfikuje postacie: Charlesa Darwina, Alberta Einsteina, Marii Skłodowskiej-Curie, Thomasa Edisona, Émile'a Zoli, Honoré de Balzaca, Claude'a Moneta, Vincenta van Gogha, Pabla Picassa – wymienia wynalazki techniczne przełomu XIX i XX w. – wymienia cechy charakterystyczne pozytywizmu – wymienia cechy kultury masowej	– stosuje pojęcia: *darwinizm, scjentyzm, realizm, naturalizm* – lokalizuje w czasie: ogłoszenie teorii ewolucji Darwina (1859), wynalezienie telefonu (1876), odkrycie polonu i radu (1898) – identyfikuje postacie: Zygmunta Freuda, Dmitrija Mendelejewa, Karola Olszewskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Wilhelma Roentgena, Alexandra Grahama Bella, Augusta Comte'a, Augusta Renoira – wyjaśnia, jakie skutki miał wszechstronny rozwój nauki w drugiej połowie XIX i na początku XX w. – wyjaśnia, jaki wpływ miały wynalazki na rozwój komunikacji	– stosuje pojęcia: *postimpresjonizm, historyzm, symbolizm, kubizm, skauting* – lokalizuje w czasie: odkrycie promieni Roentgena (1895), pierwszy pokaz filmowy (1895), pierwszy lot samolotem (1903) – identyfikuje postacie: Gregora Mendla, Iwana Pawłowa, Louisa Pasteura, Roberta Kocha, Guglielma Marconiego, Carla Benza, Gottlieba Daimlera, Orvilla i Wilbura Wrightów, Henry'ego Forda, Charlesa Dickensa, Lwa Tołstoja, Fiodora Dostojewskiego, Antona Czechowa, Josepha Conrada, Gustava Klimta, Augusta i Louisa Lumière	– lokalizuje w czasie: otwarcie pierwszej linii metra w Londynie (1863), opracowanie szczepionki przeciw wściekliźnie (1885), zainicjowanie ruchu skautowego (1907) – identyfikuje postacie: Maxa Plancka, Antoine'a Henriego Becquerela, Ernsta von Siemensa, – opisuje, jakie były przyczyny i skutki wzrostu liczby ludności w Europie i na świecie – przedstawia, jak zmieniło się podejście XIX-wiecznego społeczeństwa do sposobów spędzania wolnego czasu przez dorosłych i młodzież	– ocenia wpływ postępu technicznego na życie codzienne – ocenia, jakie znaczenie miał wzrost popularności kultury fizycznej w XIX w.

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			– wyjaśnia, jaki wpływ na życie codzienne miały odkrycia naukowe drugiej połowy XIX i początków XX w. – wymienia cechy charakterystyczne scjentyzmu – wymienia nowe nurty w sztuce drugiej połowy XIX i początków XX w. – wyjaśnia, jakie zjawiska i procesy wpłynęły na rozwój kultury masowej	– wymienia osiągnięcia naukowe w dziedzinie nauk przyrodniczych i ścisłych – omawia wpływ przemian cywilizacyjnych na zmiany ludnościowe na przełomie XIX i XX w. – przedstawia wkład Polaków w rozwój nauki na przełomie XIX i XX w. – omawia problematykę literatury pozytywistycznej – charakteryzuje sztukę i architekturę drugiej połowy XIX i początków XX w. – wyjaśnia, dlaczego impresjonizm stanowił przewrót w XIX-wiecznym malarstwie europejskim		
Rozdział II. Ziemie polskie w drugiej połowie XIX wieku						
Powstanie styczniowe	• Geneza powstania • Wybuch powstania styczniowego • Przebieg walk • Powstanie styczniowe na arenie międzynarodowej	– stosuje pojęcie *polskie państwo podziemne* – lokalizuje w czasie: wybuch powstania styczniowego i ogłoszenie manifestu	– stosuje pojęcia: *„biali”, „czerwoni”, branka* – lokalizuje w czasie: brankę (I 1863), wydanie aktu uwłaszczenia chłopów w Królestwie	– stosuje pojęcie *odwilż posewastopolska* – lokalizuje w czasie: manifestację na placu Zamkowym (IV 1861), powołanie Rządu Cywilnego (VI 1862), objęcie	– lokalizuje w czasie: powstanie Towarzystwa Rolniczego (1858), mianowanie Aleksandra Wielopolskiego dyrektorem Komisji Wyznań i Oświecenia	– ocenia stosunek opinii międzynarodowej do powstania styczniowego

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	• Upadek powstania	Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863), objęcie władzy nad powstaniem przez Romualda Traugutta (X 1863) – identyfikuje postać Romualda Traugutta – wymienia przyczyny powstania styczniowego – wymienia wydarzenia, które miały wpływ na upadek powstania styczniowego	Polskim (1864), śmierć Romualda Traugutta (VIII 1864) – lokalizuje w przestrzeni tereny, które były objęte działaniami polskich partyzantów – identyfikuje postacie: Aleksandra II, Aleksandra Wielopolskiego, Ludwika Mierosławskiego, – omawia poglądy „białych” i „czerwonych” na kwestię niepodległości Polski – przedstawia okoliczności wybuchu powstania styczniowego – charakteryzuje przebieg walk powstańczych – przedstawia okoliczności upadku powstania styczniowego	dyktatury przez M. Langiewicza (III 1863), powstanie Rządu Narodowego (V 1863) – identyfikuje postacie: Andrzeja Zamoyskiego, Leopolda Kronenberga, Jarosława Dąbrowskiego, Stefana Bobrowskiego, Mariana Langiewicza, Michaiła Murawjowa – wyjaśnia, co dla mieszkańców Królestwa Polskiego przyniosła odwilż posewastopolska – omawia politykę Aleksandra Wielopolskiego w Królestwie Polskim – przedstawia sytuację w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania styczniowego – omawia sposób organizacji i funkcjonowania polskiego państwa podziemnego – omawia rolę, jaką odegrał Romuald Traugutt w powstaniu styczniowym	Publicznego (III 1861), wprowadzenie stanu wojennego (X 1861) – identyfikuje postacie: Józefa Haukego-Bosaka, Stanisława Brzóski – wyjaśnia, co miało wpływ na odżycie idei niepodległościowych na przełomie lat 50. i 60. XIX w. – wyjaśnia wpływ polityki Aleksandra Wielopolskiego na radykalizację nastrojów w Królestwie Polskim – porównuje i ocenia programy „białych” i „czerwonych” – porównuje charakter walk podczas powstania listopadowego i styczniowego	

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Ziemie polskie po powstaniu styczniowym	• Represje po upadku powstania • Od walki do pracy organicznej • Germanizacyjna polityka władz niemieckich • Postawy Polaków wobec germanizacji • Walka z germanizacją • Autonomia galicyjska	– stosuje pojęcia: *rusyfikacja, pozytywizm warszawski praca organiczna praca u podstaw, germanizacja* – lokalizuje w czasie strajk szkolny dzieci we Wrześni (1901) – wymienia represje, jakie dotknęły Polaków w różnych zaborach po powstaniu styczniowym – wymienia cechy charakterystyczne pracy organicznej i pracy u podstaw – wymienia działania Polaków, które były przykładem walki z rusyfikacją i germanizacją – wymienia instytucje życia politycznego, społecznego i kulturalnego, które były przejawem autonomii galicyjskiej	– stosuje pojęcia: *noc apuchtinowska, lojalizm, trójlojalizm, Kulturkampf, rugi pruskie* – lokalizuje w czasie: Kulturkampf (1871–1878), noc apuchtinowską (1879–1897), rugi pruskie (1885–1890) – identyfikuje postacie: Aleksandra II, Karola Marcinkowskiego, Hipolita Cegielskiego, Michała Drzymały – charakteryzuje represje władz carskich wobec Królestwa Polskiego – omawia politykę Kulturkampfu wobec Polaków w zaborze pruskim – wyjaśnia, w jaki sposób władze pruskie walczyły z polskością w sferze ekonomicznej – omawia postawy Polaków wobec rusyfikacji i germanizacji – podaje przykłady działań w zakresie pracy organicznej i pracy u podstaw we	– stosuje pojęcia: *tajne komplety, stańczycy* – lokalizuje w czasie: powołanie Sejmu Krajowego we Lwowie (1861), nadanie Galicji autonomii (1867), założenie Uniwersytetu Latającego (1885), uchwalenie noweli osadniczej (1904), strajk szkolny w Wielkopolsce (1906), ustawę kagańcową (1908) – identyfikuje postacie: Mieczysława Ledóchowskiego, Józefa Szujskiego, Kazimierza Badeniego, Andrzeja Zamoyskiego, Franciszka Stefczyka – omawia represje wobec uczestników powstania – wyjaśnia, w jaki sposób Polacy wyrażali postawę opozycyjną wobec polityki władz zaborczych po powstaniu styczniowym – omawia rolę, jaką odgrywały Komisja	– lokalizuje w czasie: utworzenie poznańskiego Bazaru (1841), rozpoczęcie likwidacji Kościoła unickiego (1875), powstanie Komisji Kolonizacyjnej (1886), powstanie Hakaty (1894) – wyjaśnia, z jakiego powodu w okresie popowstaniowym szczególne znaczenie zyskały idee pozytywizmu – omawia proces łagodzenia polityki władz zaborczych wobec Polaków w Galicji – wyjaśnia, dlaczego Galicję można nazywać polskim Piemontem	– ocenia postawy Polaków wobec zaborców po powstaniu styczniowym – ocenia rolę Galicji jako ostoi polskiego życia narodowego

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			wszystkich trzech zaborach – przedstawia skutki wprowadzenia autonomii w Galicji dla polskiego życia politycznego i społeczno-kulturalnego	Kolonizacyjna i Hakata w polityce germanizacji – wyjaśnia, dlaczego walkę Polaków z germanizacją w zaborze pruskim nazywa się „najdłuższą wojną nowoczesnej Europy” – przedstawia poglądy konserwatystów krakowskich zwanych stańczykami		
Zmiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich	• Rolnictwo w trzech zaborach • Rozwój przemysłu • Przemiany społeczne • Asymilacja Żydów • Emancypantki	– stosuje pojęcie *emancypacja* – lokalizuje w czasie uwłaszczenie chłopów w Galicji (1848) i Królestwie Polskim (1864) – wymienia gałęzie przemysłu rozwijające się w Królestwie Polskim w drugiej połowie XIX w. – wymienia zmiany społeczne, które zaszły na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX wieku	– stosuje pojęcie *asymilacja* – lokalizuje w czasie wynalezienia lampy naftowej (1853) – lokalizuje w przestrzeni okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim – identyfikuje postacie: Ignacego Łukasiewicza, Elizy Orzeszkowej – przedstawia poziom rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich pod zaborami – omawia proces rozwoju przemysłu w Królestwie Polskim – wyjaśnia, jaką rolę gospodarczą i	– stosuje pojęcia: *sermituty, syjoniści* – lokalizuje w czasie zniesienie granicy celnej między Rosją a Królestwem Polskim (1851) – identyfikuje postać Narcyzy Żmichowskiej – charakteryzuje przemiany w rolnictwie na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – opisuje rozwój przemysłu w zaborze pruskim i austriackim – omawia przyczyny i skutki asymilacji Żydów – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany gospodarcze oraz społeczne i	– stosuje pojęcia: *litwacy, sztetl, jidysz, Haskala* – lokalizuje w czasie otwarcie Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej (1845) – porównuje rozwój rolnictwa we wszystkich trzech zaborach – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – opisuje położenie mniejszości żydowskiej na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.	– ocenia znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla kształtowania się nowoczesnego narodu polskiego

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			społeczną odgrywał okręg łódzki	narodowe na polskiej wsi miało uwłaszczenie – przedstawia postulaty i działania polskich emancypantek		
Nowe nurty polityczne	• Ruch socjalistyczny • Ruch narodowy • Rozwój ruchu ludowego • Rewolucja 1905 roku w Rosji • Rewolucja 1905 roku na ziemiach polskich • Skutki rewolucji z lat 1905–1907	– lokalizuje w czasie: powstanie Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), założenie Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), powstanie Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa – wymienia polskie partie polityczne reprezentujące ruch socjalistyczny, ludowy i narodowy – omawia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich	– stosuje pojęcie *solidaryzm narodowy* – lokalizuje w czasie: działalność Wielkiego Proletariatu (1882–1885), powstanie Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), powstanie Ligi Narodowej (1893), krwawą niedzielę w Petersburgu (22 I 1905), strajki szkolne na ziemiach polskich (1905–1908) – identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Bolesława Limanowskiego – wymienia postulaty programowe polskiego ruchu socjalistycznego, ludowego i narodowego – wyjaśnia, dlaczego doszło do wybuchu rewolucji 1905–1907 w	– lokalizuje w czasie: utworzenie Ligi Polskiej (1887), powstanie Stronnictwa Ludowego (1895), powstanie robotnicze w Łodzi (VI 1905) – identyfikuje postacie: Róży Luksemburg, Juliana Marchlewskiego, Stanisława Stojałowskiego, Marii i Bolesława Wysłouchów – omawia proces budowania polskiego ruchu narodowego – omawia okoliczności powstania ruchu ludowego – przedstawia przebieg rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich – przedstawia cele strajków szkolnych w latach 1905–1908	– lokalizuje w przestrzeni ośrodki wystąpień robotniczych w okresie rewolucji z lat 1905–1907 – identyfikuje postać Zygmunta Miłkowskiego – porównuje cele i założenia programowe PPS i SDKPiL – omawia rozwój partii socjalistycznych, narodowych i ludowych na ziemiach polskich	– ocenia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			Rosji i na ziemiach polskich			
Polska kultura i nauka przełomu XIX i XX wieku	• Polski pozytywizm • Młoda Polska • Malarstwo i rzeźba przełomu XIX i XX wieku • Polska nauka pod zaborami • Polscy naukowcy na świecie	– stosuje pojęcia: *pozytywizm warszawski, Młoda Polska (modernizm)* – lokalizuje w czasie: pozytywizm w kulturze polskiej (1864–1890), okres Młodej Polski w kulturze polskiej (1890–1918) – identyfikuje postacie: Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza, Jana Matejki, Marii Skłodowskiej-Curie – przedstawia założenia polskiego pozytywizmu	– stosuje pojęcie *malarstwo historyczne* – lokalizuje w czasie: Nagrodę Nobla z fizyki dla Marii Skłodowskiej-Curie (1903), Literacką Nagrodę Nobla dla Henryka Sienkiewicza (1905), Nagrodę Nobla z chemii dla Marii Skłodowskiej-Curie (1911) – identyfikuje postacie: Elizy Orzeszkowej, Stefana Żeromskiego, Władysława Reymonta, Stanisława Wyspiańskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Karola Olszewskiego, Ignacego Łukasiewicza – przedstawia idee Młodej Polski – omawia problematykę polskiej literatury pozytywistycznej – wymienia przykłady dzieł tworzonych „ku pokrzepieniu serc”	– identyfikuje postacie: Aleksandra Świętochowskiego, Marii Konopnickiej, Adama Asnyka, Kazimierza Przerwy-Tetmajera, Stanisława Witkiewicza, Jacka Malczewskiego, Heleny Modrzejewskiej – porównuje założenia polskiego pozytywizmu z ideami romantyzmu i Młodej Polski – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała inteligencja w okresie pozytywizmu – omawia cechy charakterystyczne literatury i sztuki okresu Młodej Polski – omawia dorobek polskich naukowców działających w drugiej połowie XIX i na początku XX w.	– identyfikuje postacie: Jana Kasprowicza, Gabrieli Zapolskiej, Leona Wyczółkowskiego, Józefa Mehoffera, Olgi Boznańskiej, Feliksa Nowowiejskiego, Karola Szymanowskiego Edmunda Strzeleckiego, Ernesta Malinowskiego, Bronisława Piłsudskiego – przedstawia wkład polskich naukowców w rozwój państw Ameryki Południowej i badania nad środowiskiem przyrodniczym Syberii	– ocenia wkład twórców okresu pozytywizmu i Młodej Polski w rozwój kultury narodowej – ocenia, jaką rolę w polskiej kulturze odgrywały dzieła nawiązujące do historii Rzeczypospolitej
Rozdział III. I wojna światowa						

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Świat w przededniu Wielkiej Wojny	• Spory między mocarstwami europejskimi • Powstanie dwóch przeciwstawnych sojuszy • Wojna rosyjsko-japońska • „Kocioł bałkański" • Wyścig zbrojeń • Zamach w Sarajewie	– stosuje pojęcia: *trójprzymierze, trójporozumieniem (ententa)* – lokalizuje w czasie: zawarcie trójprzymierza (1882), powstanie ententy (1904), wybuch I wojny światowej (28 VII 1914) – lokalizuje w przestrzeni państwa wchodzące w skład trójprzymierza i trójporozumienia – wyjaśnia, dlaczego ukształtowały się trójprzymierze i trójporozumienie	– stosuje pojęcia: *belle époque, państwa centralne, „kocioł bałkański"* – lokalizuje w czasie: wojnę japońsko-rosyjską (1904–1905), I wojnę bałkańską (1912–1913), II wojnę bałkańską (1913), zamach w Sarajewie (28 VI 1914) – identyfikuje postacie: Wilhelma II, arcyksięcia Franciszka Ferdynanda Habsburga – omawia proces tworzenia się bloków polityczno-militarnych przez I wojną światową – wymienia cele, które skłaniały mocarstwa europejskie do zawierania sojuszy – wyjaśnia, dlaczego sytuację na Bałkanach nazywano „kotłem bałkańskim"	– stosuje pojęcie *panslawizm* – lokalizuje w czasie: zawiązanie sojuszu Francji z Rosją (1892), zdobycie Port Artur przez Japonię (1905), bitwę pod Cuszimą (1905), przyłączenie się Rosji do ententy (1907), aneksję Bośni i Hercegowiny przez Austro-Węgry (1908) – lokalizuje w przestrzeni państwa, które na skutek wojen bałkańskich uzyskały największe zdobycze terytorialne – omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny rosyjsko-japońskiej – wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń na przełomie XIX i XX w. – przedstawia skutki wojen bałkańskich – omawia polityczne konsekwencje zamachu w Sarajewie	– stosuje pojęcie *Weltpolitik* – identyfikuje postać Gawriło Principa – charakteryzuje międzynarodowy układ sił na przełomie XIX i XX w. – wyjaśnia, jakie skutki miało prowadzenie Weltpolitik przez Niemcy – wyjaśnia, jak polityka Niemiec na przełomie XIX i XX w. wpłynęła na światowy układ sił – opisuje sytuację na Bałkanach na początku XX w.	– ocenia wpływ sytuacji na Bałkanach na wybuch konfliktu światowego
Fronty Wielkiej Wojny	• Wybuch I wojny światowej	– stosuje pojęcie *wojna pozycyjna*	– stosuje pojęcia: *wojna błyskawiczna, wojna manewrowa*	– lokalizuje w czasie: bitwę o Gallipoli (1915–1916), bitwę pod Ypres	– lokalizuje w czasie: przystąpienie Bułgarii do wojny po stronie	– ocenia, jakie skutki dla państw centralnych

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	• Nieudana wojna błyskawiczna • Wojna pozycyjna na froncie zachodnim • Front wschodni • Front bałkański i włoski	– lokalizuje w czasie: bitwę nad Marną (IX 1914), bitwę pod Verdun (II–XII 1916), bitwę nad Sommą (VII–XI 1916) – charakteryzuje sposób prowadzenia wojny pozycyjnej – wymienia nowe rodzaje broni zastosowane na froncie zachodnim	– lokalizuje w czasie: bitwę pod Tannenbergiem (VIII 1914), wystąpienia Włoch z trójprzymierza (1915) – wyjaśnia, na czym polegał plan wojny błyskawicznej – wyjaśnia, na czym polegał tzw. efekt domina w przypadku wybuchu I wojny światowej – omawia okoliczności, w jakich załamał się niemiecki plan wojny błyskawicznej – wyjaśnia, na czym polegała wojna manewrowa	(1915), bitwę pod Gorlicami (1915) – lokalizuje w przestrzenia państwa, które uczestniczyły w wojnie po stronie państw centralnych lub ententy – identyfikuje postacie: Alfreda von Schlieffena, Ferdynanda Focha, Paula von Hindenburga – wyjaśnia, jaką rolę odgrywały nowe rodzaje broni zastosowane na froncie zachodnim – omawia przebieg działań wojennych na froncie zachodnim i wschodnim – wymienia kluczowe momenty w przebiegu działań wojennych na froncie wschodnim i zachodnim w latach 1914–1916	państw centralnych (1915), przystąpienie Rumunii do wojny po stronie ententy (1916), przystąpienie Grecji do wojny po stronie ententy (1917) – omawia zmiany w składzie trójprzymierza i trójporozumienia – omawia różnice między działaniami zbrojnymi na froncie wschodnim i zachodnim – opisuje działania wojenne na froncie bałkańskim i włoskim	miało fiasko planu wojny błyskawicznej – ocenia skuteczność wojny pozycyjnej i manewrowej
Rewolucje w Rosji	• Rewolucja lutowa • Okres dwuwładzy • Rewolucja październikowa • Wojna domowa • Rosja po rewolucji	– stosuje pojęcia: *rewolucja lutowa, rewolucja październikowa* – lokalizuje w czasie: wybuch rewolucji lutowej (III 1917), wybuch rewolucji	– stosuje pojęcia: *dwuwładza, bolszewicy, dyktatura proletariatu, Czeka* – lokalizuje w czasie: powołanie Rządu Tymczasowego (III 1917),	– stosuje pojęcie *tezy kwietniowe* – lokalizuje w czasie: abdykację Mikołaja II (III 1917), ogłoszenie tez kwietniowych (IV 1917), uchwalenie	– stosuje pojęcia: *mienszewicy, eserowcy, kadeci* – lokalizuje w czasie rozpędzenie przez bolszewików gromadzenia	– ocenia metody stosowane przez bolszewików w celu umocnienia swojej władzy – omawia wpływ rewolucji rosyjskich na układ

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		październikowej (6/7 XI 1917), proklamowanie powstania ZSRS (1922) – identyfikuje postacie: Mikołaja II, Włodzimierza Lenina – omawia skutki rewolucji październikowej – wyjaśnia, dlaczego Rosja po rewolucji stała się państwem totalitarnym	powołanie Rady Komisarzy Ludowych (XI 1917), podpisanie pokoju brzeskiego (3 III 1918) – identyfikuje postacie: Aleksandra Kiereńskiego, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji – wyjaśnia, jaką rolę odegrał Włodzimierz Lenin w czasie rewolucji rosyjskich – omawia proces budowania ZSRS	konstytucji rosyjskiej (VII 1918), egzekucję rodziny carskiej (VII 1918), wojnę domową (1919–1920) – omawia sytuację militarną, polityczną i gospodarczą w Rosji do 1917 r. – wyjaśnia, dlaczego bolszewicy w okresie dwuwładzy cieszyli się rosnącym poparciem – opisuje przebieg rewolucji październikowej – przedstawia przyczyny wojny domowej – przedstawia metody, jakie stosowali bolszewicy w celu umocnienia swojej władzy	Konstytucyjnego (I 1918) – identyfikuje postacie: Antona Denikina, Aleksandra Kołczaka, Piotra Wrangla – omawia i porównuje programy rosyjskich stronnictw politycznych – wyjaśnia, co przyczyniło się do sukcesu Armii Czerwonej w wojnie domowej – wyjaśnia, co skłoniło Lenina do brutalnej rozprawy z carem i jego rodziną	sił w Europie podczas I wojny światowej
Klęska państw centralnych	• Wojna na morzach • Przystąpienie Stanów Zjednoczonych do wojny • Sytuacja państw centralnych pod koniec wojny • Klęska sojuszników Niemiec • Kapitulacja Niemiec	– stosuje pojęcie *nieograniczona wojna podwodna* – lokalizuje w czasie: przystąpienie USA do wojny (IV 1917), rozejm w Compiègne i zakończenie I wojny światowej (11 XI 1918)	– lokalizuje w czasie: rozpoczęcie przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej (1915), pokój brzeski (3 III 1918), rewolucję listopadową w Niemczech (XI 1918–IV 1919) – identyfikuje postać Wilhelma II	– stosuje pojęcie *Mitteleuropa* – lokalizuje w czasie: bitwę jutlandzką (V–VI 1916), II bitwę nad Marną (VIII 1918) – identyfikuje postacie: Ericha Ludendorffa – wyjaśnia, dlaczego Niemcy zdecydowały	– lokalizuje w czasie: wysłanie depeszy Zimmermanna (I 1917), kapitulację Austro-Węgier (3 XI 1918) – omawia problemy, z jakimi zmagały się państwa centralne po 1916 r.	– ocenia polityczne, ekonomiczne i społeczne skutki I wojny światowej

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	• Skutki Wielkiej Wojny	– identyfikuje postać Thomasa Woodrowa Wilsona – wymienia najważniejsze skutki I wojny światowej dla Europy	– wyjaśnia okoliczności i skutki zawarcia pokoju w Brześciu – omawia skutki polityczne, gospodarcze i społeczne Wielkiej Wojny	się na nieograniczoną wojnę podwodną – wyjaśnia, jakie skutki przyniosła nieograniczona wojna podwodna – przedstawia okoliczności przystąpienia stanów Zjednoczonych do wojny – wyjaśnia, dlaczego państwa centralne poniosły klęskę w I wojnie światowej	– omawia przebieg i skutki rewolucji listopadowej w Niemczech	
Polacy na frontach Wielkiej Wojny	• Polacy u boku Austro-Węgier • Legiony Polskie • Formacje polskie u boku Rosji • Polacy w armiach zaborczych • Szlak bojowy Legionów Polskich • Wojsko polskie we Francji	– stosuje pojęcie *Legiony Polskie* – lokalizuje w czasie sformowanie Legionów Polskich (VIII 1914) – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – wyjaśnia, jakie były zasługi Józefa Piłsudskiego dla tworzenia polskich formacji wojskowych w czasie I wojny światowej – wymienia polskie formacje wojskowe walczące w I wojnie światowej	– stosuje pojęcie *kryzys przysięgowy* – lokalizuje w czasie: wymarsz Kompanii Kadrowej (VIII 1914), kryzys przysięgowy (VII 1917) – identyfikuje postacie: Józefa Hallera, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego – przedstawia okoliczności powstania Legionów Polskich – omawia skutki kryzysu przysięgowego	– stosuje pojęcie *Błękitna Armia* – lokalizuje w czasie: powstanie Polskiej Organizacji Wojskowej (X 1914), sformowanie Błękitnej Armii (VI 1917), – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwy stoczone przez Legiony Polskie – omawia polityczne koncepcje niepodległościowe w Galicji i Królestwie Polskim – wyjaśnia, jaką rolę miała odegrać I Kompania Kadrowa	– stosuje pojęcie *bajończycy* – lokalizuje w czasie: powstanie Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych (1912), powstanie Centralnego Komitetu Narodowego (VII 1914), powstanie kompanii bajończyków (VIII 1914), powstanie Komitetu Narodowego Polskiego (XI 1914), bitwę pod Limanową (XII 1914), powstanie Komitetu Narodowego Polskiego w Lozannie (1917)	– ocenia, jakie znaczenie dla Polaków mogła mieć walka w wojnie toczonej przez zaborców – ocenia, czy polskie jednostki wojskowe walczące w czasie I wojny światowej spełniły pokładane w nich nadzieje

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

				– omawia szlak bojowy Legionów Polskich – wyjaśnia, w jakim celu powołano Polską Organizację Wojskową	– identyfikuje postać Tadeusza Kasprzyckiego – omawia proces formowania wojska polskiego we Francji – omawia genezę Legionów Polskich	
Sprawa polska na arenie międzynarodowej	• Sprawa polska w 1914 roku • Państwa centralne wobec sprawy polskiej • Sprawa polska w polityce ententy • Polacy na konferencji pokojowej w Paryżu	– stosuje pojęcie *Akt 5 listopada* – lokalizuje w czasie: wydanie Aktu 5 listopada (1916), orędzie Thomasa Woodrowa Wilsona (8 I 1918), traktat wersalski (28 VI 1919) – identyfikuje postacie: Thomasa Woodrowa Wilsona, Ignacego Jana Paderewskiego, Romana Dmowskiego – wymienia postanowienia Aktu 5 listopada – wyjaśnia, dlaczego plan pokojowy prezydenta Thomasa Woodrowa Wilsona miał przełomowe znaczenie dla sprawy polskiej	– stosuje pojęcie *mały traktat wersalski* – lokalizuje w czasie: powołanie Rady Regencyjnej (IX 1917), konferencję pokojową w Paryżu (I 1919–I 1920) – wyjaśnia, w jaki sposób władze niemieckie i austriackie realizowały obietnice zawarte w Akcie 5 listopada – przedstawia postanowienia konferencji pokojowej w Paryżu dotyczące Polski	– lokalizuje w czasie: odezwę księcia Mikołaja (VIII 1914), odezwę Mikołaja II (XII 1916), deklarację państw ententy popierającą postanie niepodległej Polski (VI 1918) – wymienia dokumenty dotyczące sprawy polskiej wydawane przez państwa centralne i państwa ententy prawne – przedstawia, jak zmieniało się stanowisko państw ententy wobec sprawy polskiej w czasie I wojny światowej	– lokalizuje w czasie: powołanie Tymczasowej Rady Stanu (I 1917), powołanie rządu Jana Kucharzewskiego (XI 1917) – przedstawia stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej w momencie wybuchu wojny – omawia przemiany, jakie zachodziły w stanowisku Rosji wobec sprawy polskiej	– ocenia znaczenie Aktu 5 listopada dla narodu polskiego – ocenia rolę, jaką w propagowaniu sprawy polskiej w latach 1914–1919 odegrał Ignacy Jan Paderewski
Rozdział IV. Świat w okresie międzywojennym						

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Świat po Wielkiej Wojnie	• Traktat wersalski • Rozpad Austro-Węgier • Traktaty z Bułgarią i Turcją • Liga Narodów • Mały traktat wersalski • Skutki I wojny światowej • Wielki kryzys • *New Deal*	– stosuje pojęcia: *Liga Narodów, Wielki Kryzys, New Deal* – lokalizuje w czasie: traktat wersalski (28 VI 1919), powstanie Ligi Narodów (I 1920), Wielki Kryzys (1929–1933) – identyfikuje postacie: Franklina Delano Roosevelta – lokalizuje w przestrzeni nowe państwa, które powstały w Europie po 1918 r. – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego – wymienia zjawiska i procesy charakterystyczne dla Wielkiego Kryzysu	– stosuje pojęcia: *demilitaryzacja*, *mały traktat wersalski, hiperinflacja, „czarny czwartek”, nacjonalizacja, interwencjonizm* – lokalizuje w czasie: traktat w Saint-Germain z Austrią (IX 1919), traktat w Neuilly z Bułgarią (XI 1919), traktat w Trianon z Węgrami (VI 1920), traktat w Sèvres z Turcją (VIII 1920), „czarny czwartek” (24 X 1929), wprowadzenie planu New Deal (1933) – lokalizuje w przestrzeni postanowienia traktatu wersalskiego – wymienia postanowienia pokojów z Austrią, Węgrami, Bułgarią i Turcją – charakteryzuje gospodarcze i społeczne skutki I wojny światowej – przedstawia działania podjęte przez władze USA w ramach New	– stosuje pojęcia: *bańka spekulacyjna, autarkia, etatyzm* – lokalizuje w czasie: dołączenia Niemieć do Ligii Narodów (1926), dołączenia ZSRS do Ligi Narodów (1934) – identyfikuje postać Mustafy Kemala Paszy – wyjaśnia, dlaczego doszło do przyjęcia tzw. małego traktatu wersalskiego – wyjaśnia, z jakiego powodu po I wojnie światowej pojawiło się zjawisko hiperinflacji – przedstawia, w jaki sposób doszło do Wielkiego Kryzysu w USA i rozprzestrzenienia się go na cały świat	– lokalizuje w czasie: epidemię grypy hiszpanki (1918–1920), traktat w Lozannie (VII 1923) – wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do upadku sułtanatu w Turcji – omawia nowy układ sił w Europie po zakończeniu I wojny światowej – przedstawia, w jaki sposób państwa próbowały chronić swoją gospodarkę przed Wielkim Kryzysem	– ocenia skutki wprowadzenia tzw. małego traktatu wersalskiego – ocenia rolę Ligi Narodów w okresie międzywojennym – ocenia rolę keynesizmu w wychodzeniu USA i państw europejskich z Wielkiego Kryzysu – ocenia skutki Wielkiego Kryzysu

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			Deal w celu wyjścia z kryzysu gospodarczego			
ZSRS – imperium komunistyczne	• Powstanie ZSRS • Gospodarka ZSRS • Rządy Stalina • Kult jednostki • Międzynarodowa działalność Kominternu • Zbrodnie sowieckie przed II wojną światową • Rywalizacja i współpraca ZSRS i Niemiec	– stosuje pojęcia: *Nowa Polityka Ekonomiczna, kult jednostki* – lokalizuje w czasie: utworzenie ZSRS (XII 1922), pakt Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939) – identyfikuje postać Józefa Stalina – omawia zasady Nowej Polityki Ekonomicznej – wyjaśnia, na czym polegał kult jednostki w ZSRS	– stosuje pojęcia: *komunizm wojenny, kolektywizacja rolnictwa, industrializacja, łagier* – lokalizuje w czasie: funkcjonowanie NEP (1921–1928), traktat w Rapallo (IV 1922), przejęcie władzy przez J. Stalina (1924) – identyfikuje postać Lwa Trockiego – omawia okoliczności powstania ZSRS – wyjaśnia, na czym polegał komunizm wojenny i jakie niósł ze sobą skutki gospodarcze – wyjaśnia, w jakim celu wprowadzono kult Józefa Stalina w ZSRS – opisuje relacje sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym	– stosuje pojęcia: *kolektywizm, Gułag, kołchoz, sowchoz* – lokalizuje w czasie: wielką czystkę (1936–1938), Wielki Głód na Ukrainie (1932–1933), akcję polską NKWD (1937–1938) – lokalizuje w przestrzeni regiony, w których znalazły się największe skupiska łagrów – wymienia i opisuje etapy przebudowy gospodarki ZSRS – wyjaśnia, jakie cele gospodarcze przyświecały władzy sowieckiej po 1928 r. – omawia skutki kolektywizacji rolnictwa w ZSRS – wyjaśnia, na czym polegał i jak działał system łagrów w ZSRS – charakteryzuje sposób sprawowania władzy przez Józefa Stalina	– stosuje pojęcia: *Międzynarodówka Komunistyczna (Komintern), front ludowy* – lokalizuje w czasie powołanie Kominternu (1919) – przedstawia metody, jakimi Józef Stalin pozbywał się swoich przeciwników politycznych – przedstawia przykłady zbrodni sowieckich przed II wojną światową – wyjaśnia, dlaczego Józef Stalin zdecydował się na zbliżenie polityczne z III Rzeszą	– ocenia politykę Józefa Stalina wobec przeciwników politycznych i własnego narodu – ocenia, jakie skutki przyniosło zrealizowanie w praktyce planu budowy państwa komunistycznego

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Rozwój faszyzmu w Europie	• Narodziny włoskiego faszyzmu • Powstanie nazizmu • Przejęcie władzy przez Hitlera • Rządy Hitlera • Początki zbrodni hitlerowskich • Społeczeństwo III Rzeszy • Kryzys demokracji w Europie	– stosuje pojęcia: *faszyzm, nazizm, Führer* – lokalizuje w czasie: marsz na Rzym (1922), początek rządów Adolfa Hitlera (I 1933) – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera – wymienia założenia doktryny faszyzmu i nazizmu – wyjaśnia, jaką rolę odegrali Benito Mussolini i Adolf Hitler w budowaniu państwa totalitarnego we Włoszech i Niemczech	– stosuje pojęcie *Duce* – lokalizuje w czasie: początek rządów Benita Mussoliniego (1922), traktat w Locarno (1925), „noc długich noży" (1934), ustawy norymberskie (1935), „noc kryształową" (1938) – identyfikuje postać Josefa Goebbelsa – omawia działania, jakie podjął Benito Mussolini w celu utworzenia państwa faszystowskiego we Włoszech – wyjaśnia, w jakich okolicznościach Adolf Hitler przejął władzę w Niemczech – omawia proces tworzenia niemieckiego państwa nazistowskiego – omawia metody, które stosowali naziści w celu stworzenia posłusznego sobie społeczeństwa – wymienia działania nazistów, które miały prowadzić do	– stosuje pojęcie *eugenika* – lokalizuje w czasie: pucz monachijski (1923), pakty laterańskie (1929), Republikę Weimarską (1919–1933), rozpoczęcie zbrojeń przez Niemcy (1935), remilitaryzację Nadrenii (1936) – omawia proces tworzenia się faszyzmu we Włoszech – przedstawia przyczyny narodzin nazizmu w Niemczech – wymienia grupy, które zostały wykluczone ze społeczeństwa niemieckiego i przedstawia stosowane wobec nich metody represji – wyjaśnia, z czego wynikał antysemityzm nazistowski i jakie miał konsekwencje – wymienia przykłady zbrodni hitlerowskich w latach 30. XX w. – wyjaśnia, dlaczego Europa w końcu lat 20.	– lokalizuje w czasie: powstanie Narodowej Partii Faszystowskiej we Włoszech (1921), powstanie obozów koncentracyjnych w Niemczech (1933), podpalenie Reichstagu (II 1933) – charakteryzuje sytuację wewnętrzną i politykę zagraniczną Republiki Weimarskiej – wyjaśnia, dlaczego Adolf Hitler rozprawił się z przywódcami SA – porównuje założenia ideowe włoskiego faszyzmu i niemieckiego nazizmu – wymienia działania włoskich faszystów i niemieckich nazistów, które świadczą o totalitarnym charakterze stworzonych przez nich państw	– ocenia, które założenia ideologii nazistowskiej mogły prowadzić do zbrodniczej działalności jej zwolenników

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			eksterminacji Żydów w Niemczech	i na początku lat 30. XX w. przeżywała kryzys demokracji		
Przemiany społeczne w okresie międzywojennym	• Demokratyzacja i emancypacja kobiet • Rozwój oświaty i nauki • Kultura masowa i mass media • Rozwój techniki • Architektura okresu międzywojennego	– stosuje pojęcia: *demokratyzacja, kultura masowa, społeczeństwo masowe* – omawia społeczne, polityczne i kulturowe skutki emancypacji kobiet – wymienia cechy kultury masowej	– stosuje pojęcia: *mass media, społeczeństwo konsumpcyjne, socrealizm, modernizm* – identyfikuje postacie: Alberta Einsteina, Alexandra Fleminga – omawia przyczyny i skutki powstania kultury masowej – wyjaśnia, na czym polegał socrealizm – omawia cechy charakterystyczne architektury okresu międzywojennego	– stosuje pojęcie *funkcjonalizm* – lokalizuje w czasie wynalezienie penicyliny (1928) – identyfikuje postacie: Maxa Plancka, Nielsa Bohra – wyjaśnia, dlaczego w okresie międzywojennym pogłębiło się zjawisko laicyzacji – charakteryzuje kierunki w rozwoju nauki i techniki w okresie międzywojennym	– stosuje pojęcie *Bauhaus* – identyfikuje postać Le Corbusiera – porównuje rozwój kultury masowej w państwach demokratycznych i totalitarnych	– ocenia skutki społeczne demokratyzacji życia po I wojnie światowej – ocenia, które wynalazki upowszechnione w okresie międzywojennym najbardziej zmieniły życie ludzi
Świat na drodze ku nowej wojnie	• Podboje Włoch i Japonii • Militaryzacja Niemiec • Wojna domowa w Hiszpanii • Przyłączenie Austrii • Rozbiory Czechosłowacji	– stosuje pojęcia: *Anschluss, państwa osi* – lokalizuje w czasie: ukształtowanie się osi Rzym–Berlin–Tokio (1936–1937), Anschluss Austrii (III 1938), aneksję Czechosłowacji przez Niemcy (III 1939) – lokalizuje w przestrzeni zdobycze Niemiec po przejęciu władzy przez Adolfa Hitlera	– stosuje pojęcia: *Blitzkrieg, appeasement* – lokalizuje w czasie: wojnę domową w Hiszpanii (VII 1936–III 1939), układ monachijski (IX 1938) – identyfikuje postać Francisca Franco – wymienia działania Adolfa Hitlera zmierzające do uczynienia z	– stosuje pojęcie *pakt antykominternowski* – lokalizuje w czasie: podbój Mandżurii przez Japonię (1931–1932), początek niemieckich zbrojeń (1935), napaść Włoch na Etiopię (X 1935–V 1936), remilitaryzację Nadrenii (1936), napaść Japonii na Chiny (1937), zajęcia Albanii przez Włochy (1939),	– lokalizuje w czasie: wystąpienie Niemiec z Ligi Narodów (1933), rzeź nankińską (1937/1938), zniszczenie Guerniki (1937) – identyfikuje postacie: Hajle Sellasjego, Josefa Tiso – omawia przyczyny wojny domowej w Hiszpanii	– ocenia postawę państw europejskich wobec wojny domowej w Hiszpanii – ocenia skutki stosowania polityki *appeasementu* wobec Adolfa Hitlera

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		– identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera – wymienia etapy ekspansji terytorialnej nazistowskich Niemiec w latach 30. XX w.	Niemiec potęgi militarnej – omawia przyczyny i skutki Anschlussu Austrii – wymienia postanowienia konferencji monachijskiej – omawia losy Czechosłowacji po konferencji monachijskiej – wyjaśnia, na czym polegała polityka *appeasementu*	aneksję Kłajpedy przez Niemcy (III 1939) – identyfikuje postacie: Neville'a Chamberlaina, Édouarda Daladiera – omawia ekspansję terytorialną Japonii w Azji i jej skutki – przedstawia podboje Włoch w Afryce i Europie – charakteryzuje proces militaryzacji Niemiec – wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do zwołania międzynarodowej konferencji w Monachium – przedstawia proces budowania sojuszy polityczno-militarnych przez III Rzeszę	– wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny w Hiszpanii miało wsparcie niemieckie i włoskie udzielone gen. Francisco Franco – wyjaśnia, kto i dlaczego opowiedział się po stronie wojsk republikańskich w wojnie domowej w Hiszpanii – porównuje politykę podbojów Japonii, Włoch i III Rzeszy w okresie międzywojennym	
Rozdział VII. II Rzeczpospolita						
Odrodzenie Rzeczypospolitej	• Pierwsze ośrodki polskiej władzy • Odzyskanie niepodległości • Ustrój nowego państwa • Trudne początki niepodległości	– lokalizuje w czasie: przejęcie przez Józefa Piłsudskiego władzy wojskowej w Polsce (11 XI 1918), uchwalenie małej konstytucji (II 1919) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego,	– lokalizuje w czasie: działalność Rady Regencyjnej (X 1917–XI 1918), objęcie przez Józefa Piłsudskiego funkcji Tymczasowego Naczelnika Państwa (XI 1918), otwarcie obrad Sejmu Ustawodawczego (II 1920)	– lokalizuje w czasie: powstanie Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (XI 1918), rząd Jędrzeja Moraczewskiego (XI 1918–I 1919), wybory do Sejmu Ustawodawczego (I 1919), rząd	– przedstawia i ocenia reformy rządu Jędrzeja Moraczewskiego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla odrodzonego państwa polskiego miało objęcie urzędu premiera przez Ignacego Jana Paderewskiego	– ocenia rolę Józefa Piłsudskiego w procesie kształtowania się początków niepodległości

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		Ignacego Jana Paderewskiego – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada 1918 r. jest uważany za datę odzyskania przez Polskę niepodległości	– lokalizuje w przestrzeni siedziby pierwszych ośrodków władzy na ziemiach polskich – identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Wincentego Witosa, Jędrzeja Moraczewskiego – wymienia lokalne ośrodki polskiej władzy powstałe w 1918 r. – omawia wydarzenia polityczne, które doprowadziły do odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r.	Ignacego Jana Paderewskiego (I–XII 1919) – omawia ustrój II Rzeczypospolitej wynikający z małej konstytucji – opisuje problemy, na jakie napotykała integracja ziem wchodzących w skład odrodzonego państwa – omawia kolejne etapy odradzania się państwa polskiego	– przedstawia zniszczenia wojenne na ziemiach polskich	
Kształtowanie się granicy zachodniej i południowej	• Jaka powinna być odrodzona Polska? • Powstanie wielkopolskie • Powrót Pomorza do Polski • I powstanie śląskie • II powstanie śląskie • Plebiscyt i III powstanie śląskie • Spór o Śląsk Cieszyński • Plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu	– stosuje pojęcia: *koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna* – lokalizuje w czasie powstanie wielkopolskie (27 XII 1918–16 II 1919) – lokalizuje w przestrzeni obszary plebiscytowe – identyfikuje postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego	– stosuje pojęcie *plebiscyt* – lokalizuje w czasie: I powstanie śląskie (VIII 1919), plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu (VII 1920), II powstanie śląskie (VIII 1920), plebiscyt na Górnym Śląsku (III 1921), III powstanie śląskie (V–VII 1921) – lokalizuje w przestrzeni: zasięg powstania wielkopolskiego, skutki plebiscytów na	– lokalizuje w czasie: przybycie Ignacego Jana Paderewskiego do Poznania (26 XII 1918), zaślubiny Polski z morzem (II 1920) – lokalizuje w przestrzeni: miejsce symbolicznych zaślubin Polski z morzem, Wolne Miasto Gdańsk, zasięg powstań śląskich – identyfikuje postać Józefa Dowbora-Muśnickiego	– stosuje pojęcie *konwencja górnośląska* – lokalizuje w czasie: podział Śląska Cieszyńskiego (VII 1919), podział Górnego Śląska (X 1921) – porównuje i ocenia koncepcje polityczne dotyczące kształtu odrodzonej Rzeczypospolitej	– ocenia, czy podział Górnego Śląska po III powstaniu śląskim był korzystny dla Polski – omawia problemy, które mogły wynikać z podziału Górnego Śląska oraz zapisów traktatu wersalskiego dotyczących Pomorza

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		– omawia założenia koncepcji inkorporacyjnej i federacyjnej – wymienia tereny, który były przedmiotem sporu między Rzecząpospolitą a Niemcami po I wojnie światowej	Warmii, Mazurach, Powiślu i Górnym Śląsku – identyfikuje postacie: Józefa Hallera, Wojciecha Korfantego – omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego – przedstawia znaczenie powrotu Pomorza do Polski – omawia przyczyny i skutki powstań śląskich – omawia wyniki plebiscytów na Górnym Śląsku oraz na Warmii, Mazurach i Powiślu	– przedstawia okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego – wyjaśnia, w jaki sposób rozstrzygnięto polsko-niemiecki spór o Pomorze – przedstawia międzynarodowe decyzje, jakie zapadły w kwestii podziału Górnego Śląska po III powstaniu śląskim – omawia przyczyny i skutki sporu polsko-czeskiego o Śląsk Cieszyński		
Walki o granicę wschodnią	• Konflikt polsko-ukraiński • Początek konfliktu z bolszewikami • Ofensywa bolszewików • Bitwa Warszawska • Pokój ryski • Sprawa Wileńszczyzny	– stosuje pojęcie *cud nad Wisłą* – lokalizuje w czasie: wojnę polsko-bolszewicka (II 1919–18 III 1921), pokój ryski (18 III 1921) – lokalizuje w czasie i przestrzeni Bitwę Warszawską (13–15 VIII 1920) – lokalizuje w przestrzeni granicę określoną w pokoju ryskim	– stosuje pojęcie *Orlęta Lwowskie* – lokalizuje w czasie: wojnę polsko-ukraińską (XI 1918–VII 1919), operację niemeńską (IX 1920), utworzenie Litwy Środkowej (X 1920) – lokalizuje w przestrzeni terytorium Litwy Środkowej – identyfikuje postacie: Michaiła Tuchaczewskiego, Lucjana Żeligowskiego	– stosuje pojęcie *linia Curzona* – lokalizuje w czasie: zawarcie sojuszu II RP z URL (IV 1920), utworzenie Rady Obrony Państwa (VII 1920), przyłączenie Litwy Środkowej do Polski (1922) – lokalizuje w czasie i przestrzeni zajęcie Kijowa przez wojska polskie i ukraińskie (V 1920)	– lokalizuje w czasie zawarcie traktatu brzeskiego z URL (II 1918) – identyfikuje postacie: Tadeusza Rozwadowskiego, Siemiona Budionnego – przedstawia proces tworzenia się państwowości ukraińskiej w Galicji Wschodniej – omawia walki Polaków o Lwów, Galicję Wschodnią i Wołyń w latach 1918–1919	– ocenia polityczne i militarne znaczenie Bitwy Warszawskiej – ocenia sposób rozwiązania polsko-litewskiego sporu o Wilno

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		– identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – wyjaśnia, dlaczego Bitwę Warszawską nazwano *cudem nad Wisłą* – wymienia postanowienia pokoju ryskiego	– omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej – wyjaśnia, co zdecydowało o sukcesie Polaków w Bitwie Warszawskiej – wyjaśnia, w jaki sposób rozwiązano polsko-litewski spór o Wilno	– lokalizuje w przestrzeni: linię Curzona, bitwę pod Komarowem (VIII 1920) – identyfikuje postacie: Symona Petlury, Władysława Grabskiego – wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do zawarcia sojuszu polsko-ukraińskiego – wyjaśnia, jakie skutki polityczne i militarne miała ofensywa bolszewików w 1920 r. – wyjaśnia, na czym polegał polski plan obrony Warszawy przed wojskami bolszewickimi	– omawia etapy Bitwy Warszawskiej – porównuje siły obu armii biorących udział w Bitwie Warszawskiej	
Rządy parlamentarne i sanacyjne	• Konstytucja marcowa • Elekcja i śmierć prezydenta Narutowicza • Rządy parlamentarne w II Rzeczypospolitej • Geneza przewrotu majowego • Przewrót majowy • Scena polityczna II Rzeczypospolitej • Nowela sierpniowa	– stosuje pojęcia: *sanacja, autorytaryzm* – lokalizuje w czasie: uchwalenie konstytucji marcowej (17 III 1921), zabójstwo prezydenta G. Narutowicza (16 XII 1922), przewrót majowy (12–15 V 1926), konstytucję kwietniową (24 IV 1935) – identyfikuje postacie: Gabriela Narutowicza,	– stosuje pojęcie *partyjniactwo* – lokalizuje w czasie: prezydenturę I. Mościckiego (VI 1926–IX 1939), uchwalenie noweli sierpniowej (1926), śmierć J. Piłsudskiego (12 V 1935) – identyfikuje postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Wincentego Witosa, Romana Dmowskiego, Józefa	– lokalizuje w czasie: wybory do Sejmu I kadencji (XI 1922), powołanie rządu Chjeno-Piasta (V 1926), powstanie BBWR (1928), wybory brzeskie (XI 1930), proces brzeski (1931–1932) – identyfikuje postacie: Władysława Grabskiego, Macieja Rataja, Ignacego Daszyńskiego,	– lokalizuje w czasie: Kongres Obrony Prawa i Wolności Ludu (VI 1930), założenie obozu w Berezie Kartuskiej (1934), powstanie ONR (1934), powstanie Frontu Morges (1936), powstanie OZN (1937) – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, jaką rolę miał odgrywać BBWR w	– ocenia rządy parlamentarne w II Rzeczypospolitej – ocenia decyzję Józefa Piłsudskiego o dokonaniu przewrotu politycznego w Polsce – ocenia politykę rządów sanacji wobec opozycji

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	• Rządy sanacyjne • Represje wobec opozycji • Konstytucja kwietniowa • Obóz sanacyjny po śmierci Piłsudskiego • Polski autorytaryzm	Józefa Piłsudskiego, Ignacego Mościckiego – omawia ustrój II Rzeczypospolitej na podstawie konstytucji marcowej – wymienia skutki polityczne przewrotu majowego – wyjaśnia, jakie zmiany ustrojowe wprowadziła konstytucja kwietniowa	Becka, Edwarda Rydza-Śmigłego – przedstawia zakres praw i wolności obywatelskich określonych w konstytucji marcowej – charakteryzuje rządy parlamentarne w II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, na czym polegała dekompozycja obozu sanacji po śmierci Józefa Piłsudskiego – omawia cechy ustroju autorytarnego w Polsce	Wojciecha Korfantego, Walerego Sławka – omawia przejawy kryzysu politycznego w Polsce w połowie lat 20. XX w. – omawia przebieg przewrotu majowego – wymienia ugrupowania opozycyjne wobec rządów sanacji – wyjaśnia, w jaki sposób sanacja rozprawiła się z opozycją polityczną	polskim życiu politycznym – porównuje pozycję i uprawnienia prezydenta w konstytucji marcowej i kwietniowej	
Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej	• Społeczeństwo II Rzeczypospolitej • Mniejszości narodowe w Rzeczypospolitej • Problemy gospodarcze II Rzeczypospolitej • Reformy Grabskiego • Budowa portu w Gdyni • Inwestycje przemysłowe w latach 30.	– stosuje pojęcie *Polska A i B* – lokalizuje w czasie: wprowadzenie reformy walutowej (1924), budowę Centralnego Okręgu Przemysłowego (1936–1939) – lokalizuje w przestrzeni: Centralny Okręg Przemysłowy, podział na Polskę A i B – identyfikuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego – wymienia mniejszości narodowe i	– stosuje pojęcie *wojna celna* – lokalizuje w czasie: rozpoczęcie budowy portu w Gdyni (1921), wojnę celną (1925–1934) – lokalizuje w przestrzeni główne okręgi przemysłowe II Rzeczypospolitej – identyfikuje postać Władysława Grabskiego – omawia strukturę etniczną i wyznaniową	– stosuje pojęcie *etatyzm* – lokalizuje w czasie czteroletni program gospodarczy (1936–1940) – lokalizuje w przestrzeni województwa, w których dominowali przedstawiciele mniejszości narodowych – charakteryzuje mniejszości narodowe zamieszkujące II Rzeczpospolitą	– omawia sytuację prawną mniejszości narodowych w Polsce – przedstawia realizację reform gospodarczych przez rząd Władysława Grabskiego	– ocenia politykę II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych – ocenia skuteczność reform gospodarczych podejmowanych w II Rzeczypospolitej

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		wyznaniowe w społeczeństwie II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, dlaczego Gdynia była nazywana „polskim oknem na świat” – wymienia przykłady inwestycji zrealizowanych w ramach COP	społeczeństwa II Rzeczypospolitej – wymienia najważniejsze problemy gospodarcze, przed którymi stanęła II Rzeczpospolita – przedstawia problem reformy rolnej w II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, na czym polegała i jakie miała skutki wojna celna z Niemcami	– przedstawia okoliczności budowy portu w Gdyni – wyjaśnia, jaką rolę miał odegrać COP w rozwoju gospodarczym Polski – wymienia cechy charakterystyczne Wielkiego Kryzysu w Polsce – przedstawia zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego dla rozwoju polskiej gospodarki		
Kultura i nauka w II Rzeczypospolitej	• Początki oświaty w II Rzeczypospolitej • Reformy szkolnictwa • Nauka polska • Literatura, teatr i muzyka • Kino i radio w międzywojennej Polsce • Sztuka i architektura w II Rzeczypospolitej	– lokalizuje w czasie reformę edukacji Janusza Jędrzejewicza (1932) – identyfikuje postacie: Janusza Jędrzejewicza, Władysława Reymonta – wymienia reformy szkolnictwa przeprowadzone w II Rzeczypospolitej – wymienia dziedziny naukowe, w których polscy uczeni zyskali uznanie w latach 20. i 30.	– lokalizuje w czasie reformę edukacji Stanisława Grabskiego (1924) – identyfikuje postacie: Stanisława Grabskiego, Stefana Banacha, Witolda Gombrowicza, Brunona Schulza, Stanisława Ignacego Witkiewicza – Witkacego, Juliana Tuwima – przedstawia osiągnięcia polskiej literatury – omawia osiągnięcia nauki polskiej w okresie międzywojennym – przedstawia najważniejszych twórców	– lokalizuje w czasie Nagrodę Nobla dla Władysława Reymonta (1924) – identyfikuje postacie: Tadeusza Boya-Żeleńskiego, Karola Szymanowskiego, Poli Negri – omawia problemy polskiej oświaty w początkach niepodległości – wymienia nurty, jakie dominowały w polskim malarstwie dwudziestolecia międzywojennego – charakteryzuje sztukę i architekturę w II Rzeczypospolitej	– identyfikuje postacie: Hugona Steinhausa, Stanisława Wigury, Władysława Tatarkiewicza – omawia rozwój teatru i muzyki w okresie międzywojennym – przedstawia rozwój kina i radia w międzywojennej Polsce	– ocenia dorobek kulturalny i naukowy II Rzeczypospolitej

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			polskiej literatury w okresie międzywojennym			
Polityka zagraniczna II Rzeczypospolitej	• Polska na arenie międzynarodowej • Polityka międzynarodowa w okresie sanacji • Przyłączenie Zaolzia • Niemieckie żądania wobec Polski • Zacieśnienie współpracy z Wielką Brytanią i Francją • Pakt Ribbentrop–Mołotow	– stosuje pojęcie *polityka równej odległości (równowagi)* – lokalizuje w czasie: układy sojusznicze z Francją i Rumunią (1921), pakt Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939) – identyfikuje postać Józefa Becka – wyjaśnia, na czym polegała polityka równej odległości – wymienia żądania wobec Polski wysuwane przez III Rzeszę w 1938 r. – przedstawia postawę polskich władz wobec żądań III Rzeszy	– lokalizuje w czasie: układ o nieagresji między Polską i ZSRS (1932), układ o niestosowaniu przemocy między Polską a Niemcami (1934), przyłączenie Zaolzia do Polski (X 1938), polsko-brytyjski układ sojuszniczy (25 VIII 1939) – lokalizuje w przestrzeni Zaolzie – identyfikuje postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa – wyjaśnia, jaką rolę w polskiej polityce zagranicznej miał odgrywać sojusz z Francją i Rumunią – omawia sposób realizacji polityki równej odległości – przedstawia okoliczności przyłączenia Zaolzia do Polski	– stosuje pojęcia: *Międzymorze, polityka prometejska* – lokalizuje w czasie: traktat w Locarno (1925), przedstawienie niemieckich roszczeń wobec Polski (X 1938), udzielenie gwarancji Polsce przez Wielką Brytanię (III 1939), wypowiedzenie deklaracji o niestosowaniu przemocy przez III Rzeszę (IV 1939) – wyjaśnia, jaki wpływ na międzynarodową pozycję Polski miał traktat w Locarno – przedstawia, na czym miała polegać idea Międzymorza i polityka prometejska – omawia proces zacieśniania współpracy Polski z Wielką Brytanią i Francją w przededniu wybuchu II wojny światowej	– charakteryzuje położenie międzynarodowe II Rzeczypospolitej w latach 20. XX w. – wyjaśnia, dlaczego idea Międzymorza i polityka prometejska poniosły fiasko – omawia skutki polskiej polityki zagranicznej prowadzonej w okresie sanacji	– ocenia międzynarodową pozycję Polski w okresie międzywojennym – ocenia postawę władz polskich wobec żądań wysuwanych przez III Rzeszę w 1938 r.

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			– wymienia postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow			
Rozdział VI. II wojna światowa						
Kampania polska	• W przededniu wojny • Niemiecka napaść na Polskę • Przeciwko Blitzkriegowi • Napaść sowiecka na Polskę • Ostatnie punkty oporu • Pierwsze zbrodnie hitlerowskie w Polsce • Ocena wojny obronnej	– lokalizuje w czasie: atak III Rzeszy na Polskę (1 IX 1939), napaść wojsk sowieckich na Polskę (17 IX 1939) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę nad Bzurą (9–18 IX 1939) – identyfikuje postać Henryka Sucharskiego – wymienia etapy kampanii wrześniowej – wymienia kluczowe wydarzenia kampanii wrześniowej (np. obrona Westerplatte, bitwa pod Wizną, bitwa nad Bzurą, wkroczenie wojsk sowieckich) – wymienia przykłady zbrodni hitlerowskich w Polsce	– stosuje pojęcia: *Blitzkrieg, bitwa graniczna, dziwna wojna* – lokalizuje w czasie tzw. bitwę graniczną (1–3 IX 1939) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę pod Wizną (8–10 IX 1939), bitwę pod Kockiem (6 X 1939) – identyfikuje postacie: Władysława Raginisa, Edwarda Rydza-Śmigłego, Tadeusza Kutrzeby, Stefana Starzyńskiego – charakteryzuje etapy kampanii wrześniowej – przedstawia zbrodnie wojsk niemieckich i sowieckich wobec polskich jeńców i ludności cywilnej	– stosuje pojęcia: *prowokacja gliwicka, Einsatzgruppen* – lokalizuje w czasie: prowokację gliwicką (31 VIII 1939), upadek Warszawy (28 IX 1939), kapitulację Helu (2 X 1939) – lokalizuje w przestrzeni kierunki natarcia wojsk niemieckich na Polskę – identyfikuje postacie: Franciszka Kleeberga, Franciszka Dąbrowskiego – przedstawia działania dywersyjne przeprowadzone przez Niemców przed wybuchem wojny – opisuje okoliczności agresji ZSRS na Polskę – wyjaśnia przyczyny przegranej Polski w wojnie we wrześniu 1939 r.	– stosuje pojęcie *przedmoście rumuńskie* – lokalizuje w czasie defiladę niemiecko-sowiecką w Brześciu (22 IX 1939) – identyfikuje postacie: Władysława Langnera, Juliusza Rómmla, Józefa Unruga – porównuje potencjał militarny stron konfliktu – wyjaśnia, jakie znaczenie w planach strategicznych Polski miało tzw. przedmoście rumuńskie – omawia decyzje polityczne władz II Rzeczypospolitej na tle wydarzeń militarnych podczas kampanii polskiej	– ocenia przygotowania Polski do konfliktu z Niemcami i ZSRS – ocenia postawę Wielkiej Brytanii i Francji wobec wojny obronnej Polski – ocenia postawę naczelnego dowództwa i polskich władz w czasie wojny obronnej

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Hitler i Stalin dzielą Europę	• Współpraca ZSRS i III Rzeszy • Sowieckie podboje • Podbój Danii i Norwegii przez Niemcy • Podbój Belgii, Holandii i Francji • Przeciwko Wielkiej Brytanii • Wojna na Bałkanach	– stosuje pojęcia: *pakt Ribbentrop–Mołotow, alianci*, *kolaboracja, bitwa o Anglię* – lokalizuje w czasie: pakt Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939), atak III Rzeszy na Danię i Norwegię (9 IV 1940), rozpoczęcie ofensywy niemieckiej na Zachodzie (10 V 1940), bitwę o Anglię (VII–X 1940) – lokalizuje w przestrzeni kraje podbite przez III Rzeszę w 1940 r. – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina – przedstawia skutki ofensywy niemieckiej w Europie Zachodniej – wyjaśnia znaczenie zwycięstwa Wielkiej Brytanii i jej sojuszników w bitwie o Anglię	– stosuje pojęcie *„wojna zimowa”* – lokalizuje w czasie: niemiecko-sowiecki traktat o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), wojnę zimową (XI 1939–III 1940), atak Niemiec na Jugosławię i Grecję (IV 1941) – lokalizuje w przestrzeni zmiany w podziale ziem polskich między III Rzeszę i ZSRS w 1939 r. – identyfikuje postacie: Charles’a de Gaulle’a, Winstona Churchilla – charakteryzuje cele polityki Adolfa Hitlera i Józefa Stalina w Europie – omawia przyczyny i skutki ekspansji III Rzeszy na państwa skandynawskie – omawia przebieg ekspansji III Rzeszy na Europę Zachodnią – opisuje przebieg i skutki bitwy o Anglię	– stosuje pojęcia: *Państwo Francuskie (Państwo Vichy), Komitet Wolnej Francji* – lokalizuje w czasie: aneksję Litwy, Łotwy i Estonii przez ZSRS (VI 1940), zawieszenie broni w Compiègne (22 VI 1940), uchwalenie Lend-Lease Act (III 1941) – lokalizuje w przestrzeni obszary zajęte przez ZSRS w latach 1939–1941 – identyfikuje postacie: Carla Gustava Mannerheima, Vidkuna Quislinga, Philippa Pétaina – wskazuje na mapie kraje, które przystąpiły do sojuszu z państwami Osi – charakteryzuje przebieg ekspansji III Rzeszy na państwa skandynawskie – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Wielka Brytania w wojnie z III Rzeszą po 1940 r.	– stosuje pojęcia: *ustasze, czetnicy* – lokalizuje w czasie: zajęcie Paryża przez Niemcy (14 VI 1940), aneksję Besarabii i północnej Bukowiny przez ZSRS (VIII 1940) – identyfikuje postać Josipa Broza-Tito – omawia przyczyny, przebieg i skutki wojny sowiecko-fińskiej – wyjaśnia, co przyczyniło się do sukcesu brytyjskich sił powietrznych w bitwie o Anglię – porównuje postawy władz krajów zachodnioeuropejskich w obliczu niemieckiej agresji w 1940 r.	– ocenia znaczenie dla dalszych losów wojny bitwy o Anglię oraz zaangażowania państw Osi w konflikt na Bałkanach

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

				– charakteryzuje przebieg i skutki walk na Bałkanach		
Wojna na froncie wschodnim	• Napaść Niemiec na ZSRS • Bitwa pod Moskwą • Niemcy i podbita ludność • Wspólnie przeciw Hitlerowi • Bitwa o Stalingrad • Blokada Leningradu	– stosuje pojęcie *koalicja antyhitlerowska* – lokalizuje w czasie atak Niemiec na ZSRS (22 VI 1941) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Moskwę (XII 1941), bitwę pod Stalingradem (VIII 1942–II 1943) – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina – wskazuje przełomowe wydarzenia w przebiegu wojny sowiecko-niemieckiej	– stosuje pojęcia: *operacja Barbarossa, Lebensraum,* Lend-Lease Act – lokalizuje w czasie i przestrzeni oblężenie Leningradu (IX 1941–I 1944) – identyfikuje postać Gieorgija Żukowa – omawia przyczyny napaści Niemiec na ZSRS – wyjaśnia, jakie znaczenie polityczne i militarne miały klęski wojsk niemieckich w bitwach pod Moskwą i Stalingradem – przedstawia politykę okupacyjnych władz niemieckich na zajętych terenach ZSRS – wyjaśnia, jak zachowały się Wielka Brytania i USA wobec ataku III Rzeszy na ZSRS	– stosuje pojęcia: *wielka wojna ojczyźniana, „droga życia”* – lokalizuje w czasie uchwalenie Lend-Lease Act (III 1941) – lokalizuje w przestrzeni tereny zajęte przez wojska niemieckie w wyniku realizacji operacji „Barbarossa” – identyfikuje postać Friedricha von Paulusa – charakteryzuje strategiczne cele III Rzeszy w kolejnych etapach wojny z ZSRS – opisuje przebieg bitew pod Moskwą i pod Stalingradem – charakteryzuje przebieg wojny sowiecko-niemieckiej	– lokalizuje w czasie traktat o współdziałaniu Wielkiej Brytanii i ZSRS przeciw III Rzeszy (VII 1941) – identyfikuje postać Stepana Bandery – wyjaśnia, jakie znaczenie dla losów wojny miało ogłoszenie przez Józefa Stalina wielkiej wojny ojczyźnianej – wyjaśnia, dlaczego wśród narodów zamieszkujących ZSRS znalazły się grupy kolaborujące z III Rzeszą	– ocenia znaczenie wojny niemiecko-sowieckiej dla losów II wojny światowej

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Polityka Niemiec w okupowanej Europie	• Sytuacja ludności w okupowanych krajach • Kolaboracja z niemieckim okupantem • Ruch oporu i partyzantka w krajach europejskich	– stosuje pojęcia: *kolaboracja, podludzie, ruch oporu* – omawia okupacyjną politykę III Rzeszy w krajach Europy Zachodniej i Wschodniej – wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu	– stosuje pojęcia: *przestrzeń życiowa, Generalny Plan Wschodni* – lokalizuje w przestrzeni kraje, w których działały organizacje kolaboranckie – identyfikuje postać Philipe'a Pétaina – wyjaśnia, na czym miał polegać Generalny Plan Wschodni – wyjaśnia, na czym miała polegać niemiecka polityka rasowa	– stosuje pojęcie *Résistance* – identyfikuje postać Josipa Broza-Tito – porównuje politykę III Rzeszy wobec ludności terenów okupowanych w Europie Zachodniej i Wschodniej – omawia rolę partyzantki w walce z okupantem w wybranych krajach Europy	– wyjaśnia, w jaki sposób Niemcy wykorzystywali animozje pomiędzy podbitymi narodami – omawia stosunek ludności okupowanych państw do kolaborantów	– ocenia sytuację w okupowanych przez III Rzeszę krajach Europy Zachodniej i Wschodniej oraz jej wpływ na walkę z okupantem
Holokaust	• Separacja ludności żydowskiej • W stronę zagłady • Zagłada Żydów • Powstanie w getcie • Postawy wobec Holokaustu	– stosuje pojęcia: *zagłada*, *getto, Holokaust, obóz zagłady, obóz koncentracyjny* – lokalizuje w czasie powstanie w getcie warszawskim (19 IV 1943–16 V 1943) – identyfikuje postacie: Mordechaja Anielewicza, Marka Edelmana – wymienia przykłady polityki nazistów wobec Żydów – wymienia przykłady miejsc masowej eksterminacji ludności żydowskiej	– stosuje pojęcia*: dyskryminacja, stygmatyzacja, eksterminacja*, *„ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej", szmalcownik, Rada Pomocy Żydom „Żegota"* – lokalizuje w czasie konferencję w Wannsee (I 1942) – identyfikuje postacie: Janusza Korczaka, Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów, Witolda Pileckiego – wymienia etapy polityki hitlerowskiej	– stosuje pojęcia: *pogrom*, *Żydowska Organizacja Bojowa* – identyfikuje postacie: Reinharda Heydricha, Adolfa Eichmanna, Matyldy Getter, Jana Karskiego – opisuje metody realizacji polityki hitlerowskiej wobec Żydów (od dyskryminacji do zagłady) – przedstawia skalę eksterminacji ludności żydowskiej – przedstawia struktury konspiracyjne w getcie	– lokalizuje w czasie: obowiązek noszenia opasek z gwiazdą Dawida (XII 1939), wprowadzenie kary śmierci dla Żydów próbujących opuścić getto (X 1940) – identyfikuje postacie: Zofii Kossak-Szczuckiej, Wandy Krahelskiej, – przedstawia postawę Kościoła wobec Holokaustu – wyjaśnia, czym różniła się sytuacja osób gotowych ratować Żydów w Europie Zachodniej	– ocenia, jak Holokaust wpływał na postawy wśród ludności terenów okupowanych przez Niemcy

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		– wymienia przykłady obozów zagłady i obozów koncentracyjnych	wobec Żydów (od dyskryminacji do zagłady) – wyjaśnia, w jaki sposób Niemcy zrealizowali plan „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej” – przedstawia sposób organizacji i cel działania sieci obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady, wyjaśnia różnice pomiędzy nimi – omawia skutki powstania w getcie warszawskim – opisuje postawy ludności Europy wobec Holokaustu	warszawskim i omawia ich działalność – porównuje postawy wobec Holokaustu w Europie Zachodniej i Wschodniej – przedstawia formy pomocy Żydom niesione przez ludność krajów okupowanych	od sytuacji ludzi podejmujących się tego wyzwania w Polsce i innych krajach Europy Wschodniej	
Wojna poza Europą	• Początek walk w Afryce • Zakończenie walk w Afryce • Wojna na Atlantyku • Atak na Pearl Harbor • Ofensywa japońska w Azji • Wojna na Pacyfiku	– stosuje pojęcie *bitwa o Atlantyk* – lokalizuje w czasie: walki w Afryce (VI 1940–V 1943), atak Japonii na USA (7 XII 1941) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Midway (VI 1942), bitwę pod El-Alamejn (VII–XI 1942)	– stosuje pojęcia: *wilcze stada, U-Boot, konwój* – lokalizuje w czasie podpisanie tzw. paktu trzech (1940) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Tobrukiem (IV– XI 1941), operację „Torch” (XI 1942), bitwę o Guadalcanal (VIII 1942–II 1943)	– lokalizuje w czasie: niemiecką blokadę Wysp Brytyjskich (1940), kapitulację wojsk niemiecko-włoskich w Afryce (V 1943) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: zajęcie północnej Libii przez wojska brytyjskie (I 1941), bitwę na Morzu Koralowym (V 1942) – identyfikuje postać Isoroku Yamamoto	– lokalizuje w czasie: atak wojsk włoskich na Somali Brytyjskie, (VIII 1940), kapitulacja wojsk włoskich w Etiopii (XI 1941), pakt o nieagresji między Japonią i ZSRS (IV 1941), – lokalizuje w czasie i przestrzeni zajęcie przez Japończyków Indochin francuskich (VII 1941) oraz Birmy, Malajów, Holenderskich	– ocenia wpływ przystąpienia USA do wojny na jej przebieg

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		– identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta – wyjaśnia, jakie znaczenie dla przebiegu działań wojennych miały bitwy pod El-Alamejn i Midway – przedstawia konsekwencje japońskiego ataku na Pearl Harbor	– identyfikuje postacie: Erwina Rommla, Bernarda Montgomery'ego, Dwighta Eisenhovera – omawia przebieg działań zbrojnych w Afryce Północnej w latach 1941–1943 – opisuje przebieg i skutki wojny na Atlantyku – przedstawia okoliczności ataku Japonii na USA	– charakteryzuje taktykę stosowaną przez III Rzeszę i Wielką Brytanię w czasie wojny o Atlantyk – omawia polityczne i militarne następstwa zawarcia paktu trzech – przedstawia zasięg ekspansji i politykę japońską w Azji – przedstawia specyfikę wojny na Pacyfiku i wymienia przełomowe starcia zbrojne na tym obszarze podczas II wojny światowej	Indii Wschodnich i Filipin (1942) – wyjaśnia, co przyczyniło się do zwycięstwa aliantów w bitwie o Atlantyk – omawia przebieg walk między Włochami i Brytyjczykami w północnej Afryce – wyjaśnia, jakie znaczenie podczas walk na Pacyfiku miały lotniskowce	
Droga do zwycięstwa	• Początki Wielkiej Koalicji • Bitwa na Łuku Kurskim • Desant na Sycylię i Włochy • Konferencje Wielkiej Trójki • Lądowanie w Normandii i otwarcie drugiego frontu • Ostatnie ofensywy na froncie zachodnim	– stosuje pojęcia: *Wielka Trójka, Wielka Koalicja, operacja „Overlord"* – lokalizuje w czasie konferencję w Teheranie (XI/XII 1943) – lokalizuje w czasie i przestrzeni lądowanie aliantów w Normandii (6 VI 1944) – identyfikuje postacie: Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla, Józefa	– stosuje pojęcia: *Karta atlantycka, D-Day, operacja „Market Garden"* – lokalizuje w czasie podpisanie Karty atlantyckiej (14 VIII 1941) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: lądowanie aliantów na Sycylii (10 VII 1943), bitwę na Łuku Kurskim (VII–VIII 1943), bitwę o Monte Casino (V 1944), operację „Market Garden" (IX 1944)	– lokalizuje w czasie: konferencję w Casablance (I 1943), bitwę pod Prochorowką (VII 1943), wypowiedzenie wojny Niemcom przez Włochy (X 1943), powstanie w Paryżu (VIII 1944), – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Falaise (VII 1944), kontrofensywę niemiecką w Ardenach (XII 1944)	– stosuje pojęcie *Włoska Republika Socjalna* – lokalizuje w czasie zawieszenie broni między Włochami i aliantami (IX 1943) – identyfikuje postać Pietra Badoglia – przedstawia skutki polityczne i militarne utworzenia frontu na Sycylii i we Włoszech – wyjaśnia, jakie znaczenie da przebiegu działań wojennych miały wojska pancerne	– ocenia politykę aliantów wobec krajów Europy Środkowo-Wschodniej w świetle postanowień konferencji Wielkiej Trójki

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		Stalina, Adolfa Hitlera, Benita Mussoliniego – wymienia postanowienia konferencji w Teheranie – przedstawia strategiczne znaczenie bitwy na Łuku Kurskim oraz powstania drugiego frontu w Normandii	– identyfikuje postacie: Dwighta Eisehowera, Charles'a de Gaulle'a – przedstawia okoliczności podpisania Karty atlantyckiej i jej postanowienia – omawia proces powstawania koalicji antyhitlerowskiej – przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w 1943 r. – opisuje cele i skutki lądowania aliantów w Normandii	– lokalizuje w przestrzeni obszary zajęte przez aliantów w 1944 r. – omawia postanowienia konferencji w Casablance – opisuje przebieg walk we Włoszech i w Europie Zachodniej w 1944 r. – określa cele polityczne i strategiczne wielkich mocarstw w końcowej fazie II wojny światowej		
Koniec II wojny światowej	• Wyzwolenie Europy Środkowo-Wschodniej • Konferencja w Jałcie • Zajęcie Niemiec i Austrii • Konferencja w Poczdamie • Zakończenie walk na Pacyfiku	– stosuje pojęcie *porządek jałtański* – lokalizuje w czasie: konferencję w Jałcie (4–11 II 1945), konferencję w Poczdamie (17 VII–2 VIII 1945), zrzucenie bomby atomowej na Hiroszimę (6 VIII 1945) i Nagasaki (9 VIII 1945) – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona	– stosuje pojęcia: *operacja berlińska, taktyka „żabich skoków"* – lokalizuje w czasie: operację berlińską (16 IV–2 V 1945), podpisanie przez Niemcy kapitulacji w Reims (7 V 1945), podpisanie przez Niemcy kapitulacji w Berlinie (8 V 1945), kapitulację Japonii (2 IX 1945) – identyfikuje postacie: Gieorgija Żukowa,	– stosuje pojęcie *kamikadze* – lokalizuje w czasie: operację Bagration (VI–VIII 1944), sforsowanie Wału Pomorskiego (II 1945), śmierć A. Hitlera (30 IV 1945) – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę o Iwo Jimę (III 1945), zajęcie Okinawy (IV 1945) – lokalizuje w przestrzeni postępy wojsk sowieckich w 1944 r.	– stosuje pojęcia: *Volkssturm*, *projekt „Manhattan"* – lokalizuje w czasie: sforsowanie Renu przez wojska aliantów (III 1945), spotkanie w Torgau (IV 1945) – identyfikuje postać Roberta Oppenheimera – charakteryzuje strategie i nowe metody walki zastosowane przez strony konfliktu na Dalekim Wschodzie	– ocenia decyzję o zrzuceniu bomby atomowej – ocenia politykę aliantów wobec krajów Europy Środkowo-Wschodniej w świetle postanowień konferencji Wielkiej Trójki

Z komentarzem [AB1]: Czy to nie ZR?

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		Churchilla, Harry'ego Trumana – omawia postanowienia konferencji w Jałcie i Poczdamie – przedstawia skutki wynalezienia oraz pierwszego użycia broni atomowej	Wilhelma Keitela, Douglasa MacArthura – omawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim i zachodnim w latach 1944–1945 – przedstawia znaczenie konferencji Wielkiej Trójki w Jałcie oraz Poczdamie – wskazuje wydarzenia, które zdecydowały o klęsce Niemiec i Japonii w II wojnie światowej	– lokalizuje w przestrzeni kierunki ofensywy Armii Czerwonej i kierunki ataków aliantów – identyfikuje postacie: George'a Pattona, Hirohito – omawia strategiczne znaczenie operacji „Bagration" – opisuje okoliczności kapitulacji Niemiec – przedstawia przebieg działań wojennych na Dalekim Wschodzie w 1945 r. – przedstawia okoliczności kapitulacji Japonii		
Rozdział VII. Polacy podczas II wojny światowej						
Polska pod okupacją	• Podział ziem polskich • Polityka III Rzeszy wobec Polaków • Niemieckie zbrodnie w Polsce • Polityka ZSRS wobec Polaków • Deportacje w głąb ZSRS • Zbrodnia katyńska • Wobec sowieckiej okupacji	– stosuje pojęcia: *Generalne Gubernatorstwo, kolaboracja, łapanka, deportacja, obóz koncentracyjny, obóz zagłady* – lokalizuje w czasie: sowiecko-niemiecki traktat o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), zbrodnię katyńską (IV–V 1940)	– stosuje pojęcia: *volkslista, kontyngent, „gadzinówka", akcja Inteligencja, Akcja Specjalna „Kraków", akcja AB, paszportyzacja* – lokalizuje w czasie: akcję Inteligencja (1939–1940), Akcję Specjalną Kraków (XI 1939), akcję AB (1940) – lokalizuje w przestrzeni miejsca	– stosuje pojęcia: *listy proskrypcyjne, sowietyzacja* – lokalizuje w przestrzeni kierunki deportacji ludności polskiej w głąb ZSRS – identyfikuje postać Wandy Wasilewskiej – charakteryzuje sytuację Polaków na ziemiach wcielonych do III Rzeszy	– stosuje pojęcie *granatowa policja* – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polaków na ziemiach wcielonych do III Rzeszy miało wprowadzenie niemieckiej listy narodowościowej – porównuje okupację niemiecką w Polsce i innych krajach europejskich	– ocenia postawy Polaków, którzy wpisywali się na volkslistę

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

		– lokalizuje w przestrzeni podział ziem polskich pod okupacją w 1939 r. i zmiany terytorialne po 1941 r. – przedstawia sposoby represji stosowane przez okupanta niemieckiego i sowieckiego – podaje przykłady zbrodni niemieckich dokonanych na ludności polskiej – omawia znaczenie zbrodni katyńskiej	masowych egzekucji i pochówku polskich oficerów w 1940 r. – identyfikuje postać Hansa Franka – opisuje, w jaki sposób Niemcy pozbywali się ludności polskiej z terenów włączonych do Rzeszy – omawia podział ziem polskich okupowanych przez ZSRS i III Rzeszę oraz zmiany wprowadzone po 1941 r. – omawia metody eksterminacji stosowane przez niemieckie okupacyjne władze – przedstawia politykę okupacyjnych władz sowieckich wobec Polaków na Kresach Wschodnich – wskazuje grupy społeczne najbardziej narażone na prześladowania niemieckie i sowieckie	– omawia warunki życia Polaków w Generalnym Gubernatorstwie – wyjaśnia, na czym polegał proces sowietyzacji – opisuje deportacje polskiej ludności z Kresów Wschodnich i warunki życia na zesłaniu – opisuje politykę władz sowieckich wobec polskich jeńców wojennych – przedstawia politykę okupacyjnych władz niemieckich wobec inteligencji polskiej – określa, jakie miały być zasady hitlerowskiej polityki okupacyjnej wobec Polaków w Generalnym Gubernatorstwie i jakich sfer życia miały dotyczyć	– charakteryzuje represje gospodarcze okupacyjnych władz sowieckich – omawia postawy Polaków wobec sowieckiej okupacji	

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

Polskie władze na uchodźstwie	• Polski rząd na uchodźstwie • Polskie siły zbrojne na Zachodzie • Układ Sikorski–Majski • Zerwanie stosunków polsko-sowieckich • Katastrofa gibraltarska • Polscy komuniści w ZSRS i kraju	– stosuje pojęcia: *rząd emigracyjny, armia Andersa* – lokalizuje w czasie: powstanie rządu polskiego na emigracji (IX 1939), zerwanie stosunków dyplomatycznych między rządem polskim na emigracji a ZSRS (25 IV 1943) – identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa – wyjaśnia, w jaki sposób po klęsce Polski we wrześniu 1939 r. została zachowana ciągłość władz na emigracji – wyjaśnia okoliczności zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem	– stosuje pojęcia: *Polskie Siły Zbrojne, układ Sikorski–Majski* – lokalizuje w czasie: powstanie Polskich Sił Zbrojnych (jesień 1939), układ Sikorski–Majski (30 VII 1941), utworzenie polskiej Partii Robotniczej (I 1942) – identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bieruta – przedstawia proces budowania Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie – przedstawia postanowienia układu Sikorski–Majski i skutki jego podpisania – opisuje okoliczności utworzenia armii gen. Władysława Andersa	– stosuje pojęcie *katastrofa gibraltarska* – lokalizuje w czasie: umowę paryską (XI 1939), przeniesienie rządu emigracyjnego do Londynu (VI 1940), katastrofę gibraltarską (VII 1943), powstanie Krajowej Rady Narodowej (XII 1943) – identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Gomułki – opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS armii gen. Andersa – opisuje proces kształtowania się komunistycznego ośrodka władzy w Polsce – wyjaśnia wpływ katastrofy gibraltarskiej na politykę rządu emigracyjnego	– stosuje pojęcie *Grupa Inicjatywna* – lokalizuje w czasie przerzucenie członków Grupy Inicjatywnej z ZSRS do Warszawy (XII 1941) – identyfikuje postacie: Marcelego Nowotki, Bolesława Mołojca – wyjaśnia wpływ sprawy katyńskiej na sytuację Polski na arenie międzynarodowej – porównuje politykę rządu emigracyjnego i komunistycznych ośrodków władzy w Polsce	– ocenia działalność polskiego rządu emigracyjnego podczas II wojny światowej
Polskie Państwo Podziemne	• Struktury Polskiego Państwa Podziemnego • Konspiracja wojskowa • Działalność Armii Krajowej	– stosuje pojęcia*: Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa, Delegatura Rządu na Kraj, rzeź wołyńska, Akcja „Burza”*	– stosuje pojęcia: *Związek Walki Zbrojnej, sabotaż, dywersja, Rada Jedności Narodowej* – lokalizuje w czasie: powołanie Związku Walki Zbrojnej (XI	– stosuje pojęcia: *Służba Zwycięstwu Polsce, Związek Odwetu, organizacja „Wachlarz”, Grupy Szturmowe Szarych Szeregów, Kedyw, Biuro*	– stosuje pojęcia: *banderowcy, Narodowa Organizacja Wojskowa, Bataliony Chłopskie, Gwardia Ludowa WRN, Narodowe Siły Zbrojne*	– ocenia działalność Polskiego Państwa Podziemnego

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

	• Pozostałe podziemne organizacje zbrojne • Konspiracja cywilna • Rzeź wołyńska • Akcja „Burza”	– lokalizuje w czasie: powstanie Armii Krajowej (14 II 1942), rozpoczęcie akcji „Burza” (1944) – lokalizuje w czasie i przestrzeni rzeź wołyńską (1943) – identyfikuje postać Tadeusza Komorowskiego ps. Bór – wymienia militarne i polityczne struktury Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, czym zajmowały się pion wojskowy i pion cywilny Polskiego Państwa Podziemnego – przedstawia założenia akcji „Burza”	1939), powołanie Delegatury Rządu na Kraj (XII 1940), powołanie Rady Jedności Narodowej (I 1944) – lokalizuje w przestrzeni rejony, w których działały największe skupiska oddziałów partyzanckich – identyfikuje postacie: gen. Stefana Roweckiego ps. Grot, Cyryla Ratajskiego – wyjaśnia, jakie cele polityczne i militarne przyświecały działalności Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, co było celem sabotażu i dywersji organizowanej przez Armię Krajową – omawia strukturę pionu cywilnego Polskiego Państwa Podziemnego – przedstawia przyczyny i przejawy konfliktu polsko-ukraińskiego na Wołyniu – omawia realizację akcji „Burza”	*Informacji i Propagandy, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa* – lokalizuje w czasie: powstanie Służby Zwycięstwu Polsce (IX 1939), akcję scaleniową (1940–1944), utworzenie Krajowej Rady Ministrów (1944), deklarację programową Rady Jedności Narodowej (III 1944) – identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego ps. Hubal, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil – omawia proces budowania konspiracji wojskowej w Polsce pod okupacją – wymienia polskie organizacje podziemne zajmujące się sabotażem i dywersją – wyjaśnia, jaką wizję przyszłej Polski określono w deklaracji Rady Jedności Narodowej – omawia zadania instytucji wchodzących w skład pionu cywilnego	– lokalizuje w czasie utworzenie Ukraińskiej Powstańczej Armii (1942) – identyfikuje postać Stepana Bandery – wyjaśnia, jakie cele przyświecały partyzantce powrześniowej, a jakie partyzantce działającej w warunkach okupacji – omawia najsłynniejsze akcje polskiego podziemia – przedstawia podziemne organizacje zbrojne działające poza strukturami rządu londyńskiego	

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

				Polskiego Państwa Podziemnego		
Powstanie warszawskie i rok 1945	• Przyczyny wybuchu powstania • Przebieg walk powstańczych • Alianci wobec powstania • Upadek powstania • Znaczenie powstania warszawskiego • Nowe rządy w Polsce • Walki na ziemiach polskich	– stosuje pojęcie *godzina „W”* – lokalizuje w czasie: wybuch powstania warszawskiego (1 VIII 1944), kapitulację powstania warszawskiego (2 X 1944) – lokalizuje w przestrzeni rejony, w których realizowano akcję „Burza” – identyfikuje postać Tadeusza Komorowskiego ps. Bór – omawia przyczyny i skutki powstania warszawskiego	– stosuje pojęcia: *Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego, Manifest PKWN, Rząd Tymczasowy* – lokalizuje w czasie: ogłoszenie Manifestu PKWN (22 VII 1944), powstanie Rządu Tymczasowego (31 XII 1944), wyzwolenie Warszawy (I 1945) – lokalizuje w czasie i przestrzeni walki o Wał Pomorski (I/II 1945), wyparcie Niemców z Wielkopolski (II 1945) oraz Gdańska i Gdyni (III 1945) – identyfikuje postać Stanisława Mikołajczyka – wyjaśnia, dlaczego zdecydowano się na akcje „Burza” w Warszawie – wymienia kluczowe momenty w przebiegu powstania warszawskiego	– lokalizuje w czasie: powstanie Wojska Polskiego (22 VII 1944), ofensywę zimową wojsk sowieckich (I 1945) – lokalizuje w przestrzeni kierunki natarć Armii Czerwonej na ziemiach polskich – identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Zygmunta Berlinga, Tomasza Arciszewskiego – opisuje przebieg walk w czasie powstania warszawskiego – przedstawia postawę aliantów wobec powstania warszawskiego – omawia położenie ludności cywilnej Warszawy w czasie powstania – wyjaśnia, jakie znaczenie dla warszawiaków w okresie powstania miała działalność Szarych Szeregów	– stosuje pojęcie *Rosyjska Wyzwoleńcza Armia Narodowa* – lokalizuje w czasie powstanie PKWN (21 VII 1944) – identyfikuje postacie: Ericha von dem Bacha-Zelewskiego, Oskara Dirlewangera, Iwana Sierowa – wyjaśnia, jak zachowały się oddziały 1 Armii Wojska Polskiego wobec walk toczonych w Warszawie – wymienia przykłady zbrodni na ludności cywilnej popełnionych w czasie powstania warszawskiego	– ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną – ocenia polityczne i historyczne znaczenie powstania warszawskiego

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.

			– omawia bilans powstania warszawskiego – przedstawia przebieg walk na ziemiach polskich w 1945 r.	– omawia relacje między władzą komunistyczną w kraju i rządem emigracyjnym po upadku powstania warszawskiego		
Polacy na frontach II wojny światowej	• Początki Polskich Sił Zbrojnych • Polskie lotnictwo w Anglii • Walki w Afryce • Udział w wyzwalaniu Włoch i krajów Europy Zachodniej • Formacje zbrojne u boku ZSRS	– stosuje pojęcie *Polskie Siły Zbrojne* – lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę o Monte Cassino (V 1944) – identyfikuje postacie: Władysława Sikorskiego, Władysława Andersa – wyjaśnia, w jakich okolicznościach powstały Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie – omawia losy armii gen. Andersa po jej ewakuacji z ZSRS	– lokalizuje w czasie i przestrzeni bitwę o Narwik (V 1940) – identyfikuje postacie: Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego – wyjaśnia, jaką rolę w bitwie o Anglię odegrało polskie lotnictwo – wymienia formacje lotnicze, które brały udział w bitwie o Anglię – opisuje rolę wojsk polskich w wyzwalaniu Europy Zachodniej – przedstawia udział 1 Armii Wojska Polskiego w wyzwalaniu ziem polskich	– lokalizuje w czasie powstanie 1 Dywizji Piechoty im. T. Kościuszki (V 1943) – lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę o Tobruk (VIII–XII 1941), pod Lenino (X 1943), bitwę pod Falaise (VI 1944) – identyfikuje postać Zygmunta Berlinga – omawia udział wojsk polskich w walkach w Afryce – omawia proces tworzenia się wojsk polskich u boku Armii Czerwonej	– lokalizuje w czasie i przestrzeni: bitwę pod Arnhem (IX 1944), zajęcie Bolonii (IV 1945) – identyfikuje postacie: Michała Żymierskiego ps. Rola, Karola Świerczewskiego – opisuje losy polskiej floty wojennej – przedstawia udział 2 Armii Wojska Polskiego w wyzwalaniu Europy Środkowej	– ocenia militarny wkład Polaków na różnych frontach II wojny światowej

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o.